

Sygn. akt II CSKP 438/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 13 czerwca 2023 r. w Warszawie,
skargi kasacyjnej V. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 5 listopada 2019 r., V ACa 772/17,
w sprawie z powództwa Stowarzyszenia [...] w W.
przeciwko V. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zobowiązanie,

1) oddala skargę kasacyjną;

**2) zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej
kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód z. z siedzibą w W. wniósł o zobowiązanie strony pozwanej V. spółki z o.o. z siedzibą w W. do udzielenia informacji dotyczących wszystkich filmów wyświetlanych przez pozwaną w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 marca 2016 r., tj.

tytułu, pod którym film był wyświetlany, nazwy dystrybutora na terytorium Polski oraz wysokości wszelkich uzyskanych wpływów z tytułu wyświetlania filmów (z wyłączeniem podatku VAT) w rozbiciu na poszczególne tytuły filmowe, w tym w szczególności wysokości wpływów z tytułu sprzedaży biletów wstępu, organizacji pokazów filmowych i innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów, a także o zobowiązanie pozwanej do udostępnienia dokumentacji finansowo-księgowej zaświadczałcej o wysokości uzyskanych wpływów z tytułu wyświetlania filmów w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 marca 2016 r. Powód, żądając udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości świadczeń należnych współtwórcom utworów audiowizualnych, roszczenie swe sformułował w związku ze sprawowaniem zbiorowego zarządu prawami autorskimi w oparciu o art. 105 ust. 2 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 1994 r. Nr 24, poz. 83 ze zm.; dalej – „pr. autorskie”).

Wyrokiem z 21 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zobowiązał pozwanego do udzielenia w terminie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia powodowi następujących informacji dotyczących wszystkich filmów wyświetlanych przez pozwanego w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 marca 2016 r.: - tytuł, pod którym film był wyświetlany oraz nazwę dystrybutora na terytorium Polski, - wysokość wszelkich uzyskanych wpływów z tytułu wyświetlania filmów (z wyłączeniem podatku VAT) w rozbiciu na poszczególne tytuły filmowe, w tym w szczególności wysokość wpływów z tytułu sprzedaży biletów wstępu, organizacji pokazów filmowych i innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów (pkt I); zobowiązał pozwanego do udostępnienia powodowi dokumentacji finansowo-księgowej zaświadczałcej o wysokości uzyskanych wpływów z tytułu wyświetlania filmów w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 marca 2016 r. w terminie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia (pkt II); opłatę ostateczną ustalił na kwotę 1000 zł (pkt III); zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2097 zł tytułem zwrotu procesu, w tym kwotę 1097 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt IV).

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany prowadzi w W. przy ul. [...] kino pod nazwą „A.”. W okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 marca 2016 r. wyświetlany tam był szereg filmów polskich i zagranicznych. Z tego tytułu pozwany uzyskiwał przychody ze

sprzedaży biletów. Stosownie do decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 1 lutego 1995 r., sygn. DP[...], zmienionej decyzjami z 23 października 1998 r., sygn. BP[...] oraz z 28 lutego 2003 r. sygn. DP[...]. Stowarzyszenie [...] Z uzyskało zezwolenie na zbiorowe zarządzanie w zakresie m.in. praw autorskich do utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym na polu eksploatacji wyświetlanie. W postanowieniu z 3 września 2014 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyjaśnił, że udzielone powodowi zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi obejmuje także prawo do inkasowania wynagrodzenia, o którym mowa w art. 70 ust. 3 pr. autorskiego. Zakres posiadanego przez powoda zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi znajduje potwierdzenie w treści obwieszczenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 26 marca 2009 r. (M.P. Nr 21, poz. 270). W celu koordynowania inkasowania wynagrodzeń należnych z tytułu praw autorskich za wyświetlanie utworów audiowizualnych w kinach, na podstawie art. 107¹ ust. 1 pr. autorskiego, Z. z siedzibą w W. zawarło z S. z siedzibą w W. porozumienie z 29 maja 2014 r. dotyczące inkasa wynagrodzeń z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych w kinach, zgodnie z którym Z. z siedzibą w W. inkasuje wynagrodzenie należne za wykorzystane w utworach audiowizualnych następujące utwory wykorzystane w utworach audiowizualnych (stanowiące wkłady współautorskie, utwory stworzone do utworów audiowizualnych lub wykorzystane w utworach audiowizualnych, jak również utwory połączone do wspólnego rozpowszechniania z utworami audiowizualnymi) wyświetlanych w kinach: wszystkie utwory muzyczne, słowno-muzyczne i choreograficzne oraz utwory słowne (w tym m.in. scenariusze, dialogi, utwory wcześniej istniejące i tłumaczenia dialogów) twórców, którzy powierzyli powodowi w zarząd służące im prawa autorskie, oraz twórców mających obywatelstwo polskie, którzy nie powierzyli służących im praw autorskich w zarząd innej organizacji zbiorowo zarządzającej prawami (pkt 1 porozumienia). Porozumienie to weszło w życie z dniem podpisania. Zgodnie z tabelą wynagrodzeń autorskich, zatwierdzoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego decyzją z 5 maja 2000 r., stawka wynagrodzeń należnych twórcom scenariusza, utworów muzycznych i słowno-muzycznych wynosiła 2,1% z tytułu wyświetlenia filmów. Powód pobiera obecnie wynagrodzenie w wysokości 1,15%

wpływów uzyskiwanych przez podmioty prowadzące kina, gdyż aktualnie pobiera wynagrodzenie dla węższej grupy twórców, którym przysługiwało wynagrodzenie przewidziane w tabeli. Powód zawarł umowy z większością podmiotów prowadzących kina działających na rynku. Na podstawie art. 107 pr. autorskiego Z. wystąpiło do Komisji Prawa Autorskiego z wnioskiem z 22 października 2010 r. o wskazanie go jako właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi należącymi do twórców utworów eksploatowanych w wymienionych filmach. Orzeczeniem z 16 grudnia 2013 r. Komisja Prawa Autorskiego oddaliła wniosek w stosunku do utworów muzycznych i słowno-muzycznych wykorzystywanych w wymienionych filmach, uzasadniając to stwierdzeniem, iż w sytuacji, w której nie działa inna organizacja zbiorowego zarządzania, właściwość organizacji wynika z uzyskanego przezeń zezwolenia na zbiorowe zarządzanie. Jednocześnie Komisja Prawa Autorskiego wskazała Z. jako organizację właściwą w stosunku do kilku imiennie wymienionych twórców scenariuszy polskich, którzy nie byli objęci ochroną przez żadną organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Postanowieniem z 25 czerwca 2015 r., II Ca [...], Sąd Okręgowy w P. zmienił sentencję orzeczenia Komisji Prawa Autorskiego poprzez usunięcie fragmentu wyjaśniającego motywy wydanego orzeczenia oraz w pozostałym zakresie oddalił odwołanie uczestnika postępowania. W wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 2 lutego 2006 r. I ACa [...]1 pozwany uiszczył wynagrodzenie za okres od 22 lipca 2000 r. do 31 marca 2001 r., do którego pobierania właściwe jest Z.. W postępowaniu tym powód dochodził wynagrodzenia autorskiego za okres od 22 lipca 2000 r. do 30 marca 2001 r. na mocy łączącej strony umowy licencyjnej zawartej 15 lipca 1996 r., a obowiązującej do końca marca 2001 r. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku wskazał, iż z § 1 ust. 1 umowy wynika, że powód zezwolił pozwanemu na publiczne wyświetlanie utworów ze swego repertuaru w filmach utrwalonych na taśmie filmowej w kinach. Zakres repertuaru Z. został sprecyzowany w § 2 umowy i obejmował nie tylko utwory muzyczne, lecz także utwory słowne i słowno-muzyczne autorów reprezentowanych przez Z. m.in. na podstawie umów z zagranicznymi organizacjami ochrony praw autorskich, a także autorów, którzy nie będąc stowarzyszeni powierzyli powodowi ochronę swych interesów. Nadto powód domagał się wynagrodzenia za kwiecień 2001 r., który nie był objęty umową. Sąd

Apelacyjny w tym zakresie wskazał, że powód jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi może domagać się zapłaty wynagrodzenia autorskiego bezpośrednio na podstawie przepisu ustawy, chociaż nie została zawarta umowa w tym przedmiocie. W tej sytuacji aktualne było powoływanie się powoda na domniemanie z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego w celu wykazania legitymacji procesowej czynnej. Sąd Apelacyjny podniósł, iż domniemanie z tego przepisu dotyczy zarówno utworów pochodzenia rodzinnego, jak i repertuaru zagranicznego.

Pismem z 9 maja 2009 r. Z. wezwało V. Sp. z o.o. do udostępnienia dokumentacji oraz udzielenia informacji dotyczących filmów rozpowszechnianych w kinie „A.” w W. w okresie od 1 lutego 2007 r. do 30 czerwca 2009 r. obejmujących tytuł, nazwę i kraj producenta, rok produkcji, nazwę dystrybutora wszystkich filmów wyświetlanych w kinie w tym okresie oraz wysokość wszelkich wpływów uzyskanych z tytułu wyświetlania ww. filmów. 29 stycznia 2010 r. do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wpłynął wniosek Z. o zawiązanie V. spółki z o.o. do próby ugodowej w sprawie zapłaty wynagrodzenia należnego twórcom utworów słownych, w tym scenariusza, utworów muzycznych i słowno-muzycznych wykorzystywanych w ramach utworu audiowizualnego z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych (art. 70 ust. 2 oraz 2¹ pr. autorskiego) w kinie „A.” w W. w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 stycznia 2010 r. Nie doszło jednak do zawarcia ugody.

W dniu 13 lutego 2013 r. Z. wystąpiło z kolejnym wnioskiem o zawiązanie do próby ugodowej. Wniosek ten obejmował zapłatę wynagrodzenia, o którym mowa w art. 70 ust. 2 oraz 2¹ pr. autorskiego, z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych w kinie „A.” w W. w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 stycznia 2013 r. Również w tym wypadku nie doszło do zawarcia ugody. Wnioskiem z 30 marca 2016 r. o zawiązanie do próby ugodowej wystąpiło Z.. Zawiezanie to odnosiło się m.in. do sprawy o zasądzenie oraz udzielenie wzywającemu przez przeciwnika informacji i dostarczenia dokumentacji pozwalającej na określenie rozmiaru wykorzystywania utworów audiowizualnych w należącym do V. spółki z o.o. kinie „A.” oraz wielkości uzyskiwanych z tego tytułu wpływów w okresie od 1 kwietnia 2006 r. do 31 marca 2011 r. oraz od 1 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r.

Pismem z 12 maja 2015 r. (znak [...]) powód zwrócił się do pozwanego z prośbą o przygotowanie oraz udostępnienie dokumentacji związanej z podjęciem planowanych czynności sprawdzających obejmujących kontrolę dokumentacji finansowej dotyczącej wpływów uzyskanych przez V. spółkę z o.o. z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych w okresie od 1 lutego 2007 r. do 31 maja 2015 r. Strona pozwana sprzeciwiła się przeprowadzeniu zamierzonej kontroli oraz odmówiła podania żądanych informacji.

Sąd Okręgowy powołał się na art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, zgodnie z którym współtwórcy utworu audiowizualnego oraz artyści wykonawcy są uprawnieni do wynagrodzenia proporcjonalnego do wpływów z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach. Stosownie do art. 70 ust. 3 pr. autorskiego korzystający z utworu audiowizualnego wypłaca wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 2¹, za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. Korzystającym jest podmiot prowadzący działalność polegającą na wyświetlaniu filmów, a więc prowadzący kino i uzyskujący z tego tytułu przychody dzięki bezpośredniemu udostępnianiu utworów finalnym użytkownikom, co przesądza o legitymacji biernej pozwanego.

Artykuł 70 ust. 3 pr. autorskiego przewiduje obligatoryjne pośrednictwo właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Z. z siedzibą w Warszawie jest organizacją właściwą. W sposób dostateczny wykazało swoją legitymację czynną w procesie. Posiada status wynikający z art. 104 pr. autorskiego, będąc stowarzyszeniem zrzeszającym twórców, artystów wykonawców i producentów, którego statutowym zadaniem pozostaje zbiorowe zarządzanie i ochrona powierzonych mu praw autorskich lub praw pokrewnych oraz wykonywanie uprawnień wynikających z ustawy. Dochodzenie roszczenia mieści się w zakresie upoważnienia na sprawowanie zbiorowego zarządzania prawami wynikającego z decyzji Ministra Kultury i Sztuki z 1 lutego 1995 r., sygn. DP.[...], zmienionej decyzjami z 23 października 1998 r., sygn. BP [...] oraz z 28 lutego 2003 r., sygn. DP.[...]. W postanowieniu z 3 września 2014 r., Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyjaśnił, że udzielone powodowi zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi obejmuje także prawo do inkasowania wynagrodzenia, o którym mowa w art. 70 ust. 3 pr. autorskiego. Tym samym zezwolenie „Z.” obejmuje

inkasowanie wynagrodzenia w odniesieniu do „utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym” niezależnie od tego, kto jest w danym momencie podmiotem majątkowych praw autorskich do utworu audiowizualnego lub wykorzystanych w nim utworów wkładowych, o ile spełnione są wszystkie przesłanki powstania roszczenia. Prawo do tego wynagrodzenia jest bowiem niezbywalne (art. 18 ust. 3 pr. autorskiego). Jeżeli treść zezwolenia nasuwa wątpliwości odnośnie do zakresu rozstrzygnięcia, to ich usunięcie może nastąpić jedynie w drodze postanowienia, o jakim mowa w art. 113 k.p.a. W decyzjach zezwalających powodowi na wykonywanie zbiorowego zarządzania posłużono się ogólnym sformułowaniem, stwierdzając, że jest on uprawniony do zarządu „prawami autorskimi”. Jest to kategoria zbiorcza, która obejmuje również uprawnienie do dochodzenia opłat należnych twórcom. Zarządzanie autorskimi prawami majątkowymi jest pojęciem, które obejmuje również prawo do pobierania wynagrodzenia twórców dzieł składowych w utworze audiowizualnym lub odszkodowania z tytułu naruszenia ich autorskich praw majątkowych. Uprawnienia te (jako element zarządzania prawami) nie muszą zostać odrębnie wskazane w zezwoleniu Ministra Kultury na zarządzanie autorskimi prawami majątkowymi przez Z.. Osobom określonym jako współtwórcy przysługuje uprawnienie do wynagrodzenia, które należy do kategorii praw autorskich. Zgodnie zaś z art. 70 ust. 3 ustawy, wypłata wynagrodzenia odbywa się za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi. Chodzi tu o prawa do utworu audiowizualnego. Zatem powód jest uprawniony do dochodzenia roszczenia z uwzględnieniem charakteru tego prawa oraz zakresu powierzonego zbiorowego zarządzania, a więc rodzaju utworu i pola eksploatacji.

W myśl art. 105 ust. 1 pr. autorskiego domniemywa się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz że ma legitymację procesową w tym zakresie. Na domniemanie to nie można się powołać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. Z przewidzianego powołanym przepisem domniemania wynika, że powód jako organizacja sprawująca zbiorowy zarząd prawami autorskimi nie jest obowiązany dowodzić, iż przysługują mu uprawnienia do

konkretnego utworu. Wystarczające jest by zakres dochodzonych roszczeń mieścił się w granicach powierzonego organizacji zarządu, które to powierzenie stanowi podstawę domniemania. Rozstrzyga zatem w tej kwestii treść decyzji właściwego ministra. W kontekście konkretnego dochodzonego roszczenia musi zatem chodzić o tę samą kategorię utworów - w tym przypadku utwory słowne, muzyczne, słowno-muzyczne i choreograficzne w utworze audiowizualnym, oraz to samo pole eksploatacji - w tym przypadku wyświetlanie. Za legitymacją powoda w sprawie przemawia udzielone mu stosowną decyzją administracyjną upoważnienie do sprawowania zbiorowego zarządu o treści wyżej opisanej. Organizacja zbiorowego zarządzania nie ma obowiązku wykazywania praw do konkretnych utworów. Jedyne strona pozwana mogłaby podjąć na tej płaszczyźnie obronę wykazując, iż do danego, określonego przez nią utworu, uprawnienia posiada inna organizacja, względnie, że utwór ten w ogóle nie podlega ochronie w zakresie autorskich praw majątkowych.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska pozwanego, iż zastosowanie domniemań określonych w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego jest wyłączone, albowiem analogicznych informacji, dotyczących wszystkich utworów audiowizualnych wyświetlanych w kinie w okresie od 2007 r. do końca 2015 r. objętych pozwem, dochodzi inna organizacja zbiorowego zarządzania - Stowarzyszenie Filmowców [...] Podmiot kwestionujący legitymację danej organizacji w odniesieniu do określonych (konkretnych) praw musi wykazać, że inna organizacja działająca w tym samym zakresie powołuje się wobec niego na swój tytuł do tych samych praw. Pozwany nie przedstawił faktów, z których wynikałoby, że roszczenia dotyczące konkretnych wyświetlanych filmów zostały zgłoszone przez inne organizacje zbiorowego zarządzania w zakresie, w jakim są obecnie dochodzone. W momencie rozstrzygania o zasadności roszczenia informacyjnego nie zostały jeszcze określone konkretne utwory eksploatowane przez pozwanego, co uniemożliwia przyjęcie przesłanki powodującej wyłączenie domniemania. Ponadto samo stwierdzenie faktu, iż do tego samego utworu lub przedmiotu praw pokrewnych rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania nie może powodować wyłączenia działania omawianego domniemania. Dla wywołania tego skutku konieczne jest jeszcze stwierdzenie, że organizacje zbiorowego zarządzania działają na tym samym polu eksploatacji. Jest bowiem możliwe równoczesne wykonywanie - w odniesieniu do tej

samej kategorii utworów lub przedmiotów praw pokrewnych - zbiorowego zarządu przez kilka wyspecjalizowanych organizacji działających jednak na odrębnych polach eksploatacji. W okresie objętym żądaniem pozwu Z. oraz S. zawarły porozumienie 29 maja 2014 r. dotyczące inkasa wynagrodzeń z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych w kinach. Powyższe wskazuje na działanie na polu eksploatacji określonym jako wyświetlanie w odniesieniu do utworów muzycznych, słownych, słowno-muzycznych i choreograficznych jednej tylko organizacji zbiorowego zarządzania, a mianowicie powodowego Stowarzyszenia. Nie działa w tym zakresie S., które jest organizacją właściwą w odniesieniu do reprezentowania praw twórców (współtwórców) utworu audiowizualnego, jeżeli chodzi o eksploatację takiego utworu jako całości. Relacją uprawnień S. i Z. do zbiorowego zarządzania zajmował się Sąd Najwyższy w sprawie zakończonej wyrokiem z 17 września 2014 r., I CSK 621/13 uznając, iż zezwolenia te mają różną treść.

Sąd Okręgowy uznał za niezasadne zarzuty pozwanego dotyczące zagranicznych utworów audiowizualnych powołując się - zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 16 września 2009 r., I CSK 35/09 – na wyrażoną w art. 5 pkt 4 pr. autorskiego zasadę asymilacji, która wynika również z wiążących Polskę umów międzynarodowych - art. 3 ust. 1 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS - Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143), art. 5 Aktu paryskiego konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych (Dz.U. z 1990 r. Nr 82, poz. 474) w zw. z art. 9 porozumienia TRIPS, art. 2 ust. 2 międzynarodowej konwencji o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych (Dz.U. z 1997 r. Nr 125, poz. 800), jak też art. 12 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Ze względu na zasięg działania WTO porozumienie TRIPS ma charakter powszechny. Sąd Okręgowy uznał za niezasadny podniesiony przez pozwanego zarzut objęcia żądaniem utworów, które mu nie podlegały z uwagi na treść art. 5 pr. autorskiego.

Zasada asymilacji - zrównująca ochronę twórców zagranicznych i krajowych - wobec wyrażenia jej w prawie międzynarodowym, a konkretnie w umowach o praktycznie powszechnym zasięgu podmiotowym wiążących również Polskę, przesądza o konieczności objęcia również utworów niespełniających warunków określonych w art. 5 pkt 1-3 pr. autorskiego, ochroną wynikającą z tej ustawy, w tym

także rozwiązaniami opartymi na konstrukcji zbiorowego zarządzania. Dotyczy to również domniemania wynikającego z art. 105 ust. 1 ustawy. Sąd Okręgowy zaaprobował podniesiony przez powoda argument dotyczący obligatoryjnego pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania w dochodzeniu roszczeń współtwórców utworu audiowizualnego. Odrzucenie przyjętego stanowiska oznaczałoby, że w zakresie dotyczącym utworów zagranicznych roszczenia w znacznej części w ogóle nie byłyby dochodzone. Powód nie ma obowiązku wykazywania, do których konkretnie utworów oraz jakich autorów prawa te zostały mu powierzone pod zbiorowy zarząd. Odmienne wykładnia posiadanych przez powoda uprawnień do dochodzenia roszczeń z tego tytułu, w powiązaniu z brzmieniem art. 70 ust. 3 pr. autorskiego jest nielogiczna. Ustawowy obowiązek pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania prawa autorskimi w dochodzeniu dodatkowego wynagrodzenia oraz szeroki krąg podmiotów uprawnionych do wynagrodzenia uzasadniał właśnie narzucenie pośrednictwa organizacji. W takim wypadku obligowanie powoda do wykazywania praw do poszczególnych utworów i twórców, a w szczególności wykazywania konkretnie, o jakie utwory audiowizualne chodzi, przekreśliłoby sens pośrednictwa zbiorowej organizacji, a także zapis ten byłby iluzoryczny i wypaczyłoby sens powoływania się na domniemanie z art. 105 pr. autorskiego.

Sąd pierwszej instancji uznał też za niezasadny zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia podniesiony przez stronę pozwaną. Roszczenie informacyjne, jako majątkowe, podlega 10-letniemu przedawnieniu. Działalność powoda w zakresie pobierania świadczeń należnych z tytułu wykorzystywania praw autorskich i pokrewnych nie jest działalnością gospodarczą. Organizacja zbiorowego zarządzania reprezentuje prawa twórców, a z ich punktu widzenia niewątpliwie nie chodzi o działalność gospodarczą, przy czym oceny tej nie zmienia okoliczność dochodzenia roszczenia przez organizację, a nie bezpośrednio przez twórcę. Nie są to również świadczenia okresowe, gdyż należą się w związku z każdym wyświetleniem z osobna. Bieg terminu przedawnienia Sąd Okręgowy określił stosownie do art. 120 § 1 zd. 2 k.c. od momentu poszczególnego przypadku wyświetlenia utworu.

Roszczenie informacyjne służy przyszłemu dochodzeniu wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. Przepis art. 105 ust. 2 pr. autorskiego stanowi, że w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. Precyzyjne określenie rozmiarów żądania pieniężnego wymaga wcześniejszego uwzględnienia roszczenia informacyjnego. Jednocześnie informacji udzielonych w oparciu o rozstrzygnięcie Sądu nie można zastąpić innymi danymi, które mogą posłużyć ewentualnie jedynie do ich weryfikacji. Dla skutecznego dochodzenia roszczenia o zapłatę wynagrodzenia należnego stosownie do art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego niezbędne było wystąpienie również z żądaniem informacyjnym. Uwzględniając zakres żądanych informacji, w wyroku oznaczono miesięczny termin na wykonanie obowiązku informacyjnego.

Wyrokiem z 5 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej wniesionej od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalił apelację (pkt I) oraz zasądził od V. spółki z o.o. w Warszawie na rzecz Stowarzyszenia „Z.” w W. kwotę 720 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (pkt II).

Sąd drugiej instancji uznał za nieuzasadnione zarzuty naruszenia prawa procesowego podniesione w apelacji. Dotyczyło to w szczególności zarzutu naruszenia art. 233 w zw. z art. 227 k.p.c. przez błędną ocenę wyciągu z zawezwania S. do próby ugodowej z 30 marca 2016 r. wraz z odpisem wezwania Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w sprawie o sygnaturze akt VI Co [...], zezwolenia (decyzji) Ministra Kultury z 1 lutego 1995 r. zmienionego decyzjami z 23 października 1998 r. oraz z 28 lutego 2003 r., obwieszczenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 26 marca 2009 r. (zestawienie zezwoleń dla wszystkich organizacji zbiorowego zarządzania) oraz porozumienia z 29 maja 2014 r. zawartego pomiędzy Z. a S. dotyczącego inkasa wynagrodzeń z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych w kinach i postanowienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 3 września 2014 r. Okoliczności faktyczne w tym zakresie nie były bowiem sporne między stronami. Dokonanie natomiast oceny czy powód jest uprawniony do dochodzenia wynagrodzeń tantiemowych

przewidzianych w art. 70 ust. 3 pr. autorskiego, a tym samym art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach oraz czy jest uprawniony do dochodzenia zgłaszanego w pozwie roszczenia informacyjnego na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego nie należy do sfery faktograficznej, a stanowi ocenę prawną, której wadliwość należy wytykać w zarzutach naruszenia prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu apelacji, że postanowienie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 3 września 2014 r. (postanowienie wyjaśniające) nie stanowi ostatecznej decyzji administracyjnej. Sąd powszechny nie jest uprawniony do oceny wydanej przez inny organ decyzji administracyjnej, w szczególności czy wydano ją z oczywistym naruszeniem reguł postępowania administracyjnego. Słusznie zatem Sąd pierwszej instancji, dokonując oceny legitymacji czynnej strony powodowej, wziął pod uwagę ten dokument. Sąd Apelacyjny za pozbawiony znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy uznał zarzut naruszenia art. 217 w zw. z art. 227 oraz art. 233 k.p.c. przez pominięcie dowodów zgłoszonych przez pozwanego w odpowiedzi na pozew. Co do tabel stawek wynagrodzeń autorskich Z., stanowiących załącznik do Decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 5 maja 2000 r., uwzględnił, że roszczenie informacyjne z art. 105 pr. autorskiego ma charakter pomocniczy względem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia i ma na celu pozyskanie informacji niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych wynagrodzeń i opłat, a w konsekwencji ułatwienie dochodzenia roszczeń wynikających z naruszenia autorskich praw majątkowych oraz roszczenia o zapłatę. Jego celem nie jest ustalenie wysokości należnych wynagrodzeń i opłat, co następuje w oparciu o tabele stawek wynagrodzeń autorskich. Dlatego to w sprawie o zapłatę te tabele są przydatne do rozstrzygnięcia, nie zaś w sprawie, której przedmiotem jest roszczenie informacyjne z art. 105 pr. autorskiego. Za zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy uznał dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci wniosku Z. do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 10 grudnia 2010 r. o rozszerzenie zezwolenia w sytuacji, w której przeprowadzono dowód z postanowienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 3 września 2014 r. wydanego w wyniku rozpoznania tego wniosku. Dla zakresu zezwolenia udzielonego powodowi nie ma żadnego znaczenia jego wniosek do Ministra Kultury

i Dziedzictwa Narodowego, istotne jest bowiem samo postanowienie rozstrzygające wnioski. Chybione jest także zarzucanie Sądowi pierwszej instancji oddalenia jako nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wniosków pozwanego o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron, gdyż dowód ten ma charakter subsydiarny i nawet zgodny wniosek stron nie obliuguje sądu do ich przesłuchania, jeżeli sąd uzna, że materiał dowodowy w sprawie pozwala na ocenę istotnych w sprawie faktów. Sąd Apelacyjny uznał za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy dowody z przykładowych wydruków strony [...] oraz ze strony [...] i z wyświetlenia tych stron, a także ze zrzutów z ekranu z odtworzenia strony www.[....]1. Twierdzenia powoda, iż repertuar kina A. zarówno bieżący jak i archiwalny za cały okres objęty żądaniem pozwu jest dostępny oznaczają, że pomimo iż powód w pozwie domagał się udzielenia mu żądanych informacji co do wszystkich filmów wyświetlanych przez pozwanego, bez wskazania konkretnych utworów audiowizualnych, pozwany miał możliwość obalania domniemania z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego co do poszczególnych filmów. Skoro powód żąda informacji co do wszystkich filmów, to pozwany ma możliwość obrony przez wykazanie braku legitymacji czynnej powoda co do poszczególnych filmów. Taką obronę pozwany będzie mógł podjąć w sprawie o zapłatę wynagrodzenia.

Sąd drugiej instancji za niezasadny uznał zarzut naruszenia art. 217 w zw. z art. 227 k.p.c. przez pominięcie wniosku pozwanego o zobowiązanie powoda do złożenia do akt sprawy odpisu wniosku powoda z 18 lipca 2014 r. adresowanego do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (sygn. [...]) wraz z pismami uzupełniającymi z 1 sierpnia 2014 r. oraz 8 sierpnia 2014 r. wraz z wszelkimi załącznikami do tych pism. Apelujący zbyt dużą wagę przykładał do tych dowodów i na ich podstawie wyciągał zbyt daleko idące wnioski.

Sąd Apelacyjny uznał za zasadne dopuszczenie dowodu z pisma Z. do V. spółki z o.o. z 23 czerwca 2014 r. i wniosku S. do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 4 lutego 2011 r. o zmianę zezwolenia na zbiorowe zarządzanie. W oparciu o te dowody nie można jednak uznać, że powód i S. działają na tym samym polu eksploatacji, tj. polu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach. Pozostałe wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji Sąd Apelacyjny oddalił jako irrelewantne dla rozstrzygnięcia. Za niezasadny uznał zarzut braku ustalenia przez Sąd pierwszej

instancji, że współtwórcy reprezentowani przez powoda należą do powodowej organizacji zbiorowego zarządzania, gdyż będzie to możliwe dopiero po wykonaniu przez pozwanego nałożonego na niego zaskarżonym wyrokiem obowiązku informacyjnego, w wyniku czego zostanie ustalony krąg tych twórców, co umożliwi dokonanie ustalenia co do ich przynależności do organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Za chybione uznał zarzuty naruszenia art. 212 w zw. z art. 221 w zw. z art. 3 oraz art. 187 k.p.c. w zw. z art. 130 k.p.c. Pozew nie zawiera braków formalnych. Spełnia bowiem niezbędne wymagania wynikające z art. 187 § 1 k.p.c., w szczególności zawiera dokładnie określone żądanie i przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Jeśli chodzi o domniemanie z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego, to powód żądając udzielenia mu informacji dotyczących wszystkich wyświetlanych przez pozwanego filmów nie musiał szczegółowo wskazywać tych filmów, ani też identyfikować twórców i utworów wkładowych.

Nieuzasadniony był zarzut naruszenia art. 221 k.p.c. Zgłoszony przez pozwanego zarzut formalny, co do braków formalnych pozwu nie był zasadny, a ponadto pozwany, mimo zgłoszenia tego zarzutu zajął stanowisko co do żądania powoda oraz wskazanych przez niego okoliczności faktycznych. Poza tym przepis art. 221 k.p.c. nie nakłada na sąd żadnych obowiązków. Nieuzasadniony był także zarzut naruszenia art. 212 k.p.c. dotyczący wstępnego wyjaśnienia stron. Służy ono jedynie ustaleniu, jakie okoliczności sprawy są pomiędzy stronami sporne. Natomiast wyjaśnienie sporu, który powstał na tle okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, należy już do postępowania dowodowego.

Sąd pierwszej instancji nie naruszył art. 316 k.p.c. przez uwzględnienie roszczenia informacyjnego z art. 105 ust. 2 pr. autorskiego wskazanego w pkt 1 b) sentencji zaskarżonego wyroku. W tym zakresie zaskarżony wyrok zobowiązuje pozwanego do udostępnienia wysokości wszelkich uzyskanych wpływów z tytułu wyświetlania filmów w rozbiciu na poszczególne tytuły filmowe, w tym w szczególności wysokości wpływów z tytułu sprzedaży biletów wstępu, organizacji pokazów filmowych i innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów. Zatem istotą tego zobowiązania jest udzielenie informacji co do wysokości wszelkich wpływów

uzyskanych z wyświetlania filmów. Jeżeli pozwany nie osiąga wpływów z pokazów filmowych wystarczającym będzie przekazanie powodowi takiej informacji. Skoro pozwany w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie zgłosił zarzutu, że nie osiąga wpływów z pokazów filmowych, bo ich nie organizuje, to zgłoszenie tych twierdzeń na etapie postępowania apelacyjnego, w świetle art. 381 k.p.c., było spóźnione.

Sąd Apelacyjny nie podzielił też zarzutu naruszenia art. 325 k.p.c. Zaskarżony wyrok zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z tego przepisu. Sformułowanie sentencji w sposób precyzyjny określa zakres informacji, jakich pozwany ma udzielić powodowi. Użyte w nim sformułowania „w szczególności” oraz „i innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów” nie uniemożliwiają wykonania wyroku. W przypadku, gdy przedmiotem rozstrzygnięcia sądu jest nałożenie na pozwanego obowiązku określonego zachowania się, wykonania pewnych czynności, niezbędne jest dokładne sprecyzowanie w wyroku tego zachowania się bądź tych czynności.

Reasumując, Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarżący w zarzutach procesowych nie wzruszył skutecznie ustaleń stanu faktycznego Sądu pierwszej instancji stanowiących podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Zatem ustalenia te Sąd drugiej instancji podzielił, przyjmując za własne i uczynił z nich podstawę oceny prawnej zarzutów prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny podzielił też ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Dochodzone przez powoda roszczenie mieści się w zakresie jego upoważnienia na sprawowanie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, wynikającego z decyzji Ministra Kultury i Sztuki z 1 lutego 1995 r., sygn. DP.[...]. zmienionej decyzjami z 23 października 1998 r., sygn. BP/[...] oraz z 28 lutego 2003 r., sygn. DP.WPA.[...]. Należy bowiem mieć na względzie postanowienie z 3 września 2014 r., w którym Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyjaśnił, że udzielone powodowi zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi obejmuje także prawo do inkasowania wynagrodzenia, o którym mowa w art. 70 ust. 3 pr. autorskiego. Skarżący bezzasadnie powołuje się na zawezwanie S.do próby ugodowej z 30 marca 2016 r. Wniosek ten nie ma wpływu na ocenę legitymacji czynnej powoda. Nie zachodzi bowiem sytuacja, by w związku z treścią zezwolenia S.były

podstawy do przyjęcia, że jest ona tożsama z treścią zezwolenia powoda. Samo stwierdzenie, iż do tego samego utworu lub przedmiotu praw pokrewnych rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi nie powoduje wyłączenia działania domniemania wynikającego z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego. Dla wywołania tego skutku konieczne jest jeszcze stwierdzenie, że organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi działają na tym samym polu eksploatacji. Tymczasem zezwolenie powoda i zezwolenie S. mają różną treść.

Trafnie Sąd Okręgowy uznał, że zezwolenie „Z.” obejmuje inkasowanie wynagrodzenia w odniesieniu do „utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym” niezależnie od tego, kto jest w danym momencie podmiotem majątkowych praw autorskich do utworu audiowizualnego lub wykorzystanych w nim utworów wkładowych, o ile spełnione są wszystkie przesłanki powstania roszczenia. Jeżeli treść zezwolenia nasuwa wątpliwości odnośnie do zakresu rozstrzygnięcia, to ich usunięcie może nastąpić jedynie w drodze postanowienia, o jakim mowa w art. 113 k.p.a., co w przypadku postanowienia z 3 września 2014 r. nie nastąpiło. Podważanie tego postanowienia w niniejszej sprawie jest niedopuszczalne. Nie zachodzi sytuacja by w związku z treścią zezwolenia S. były podstawy do przyjęcia, że jest ona tożsama z treścią zezwolenia powoda i że ta organizacja zbiorowego zarządzania rości sobie tytuł do zarządzania tymi samymi utworami i na tych samych polach, którymi zarządza powodowa organizacja. Zatem, powód z uwagi na zakres działania ustalony decyzjami powołanymi w ramach podstawy faktycznej rozstrzygnięcia ma legitymację do dochodzenia roszczenia przewidzianego w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego za okres objęty pozwem.

Powód jest organizacją właściwą do pobierania od korzystających tantiem audiowizualnych określonych w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, jak również do dochodzenia we własnym imieniu tych praw na drodze sądowego postępowania cywilnego, z wyłączeniem osób bezpośrednio uprawnionych na gruncie stosunków regulowanych prawem autorskim, którym taka legitymacja czynna nie przysługuje w tych sprawach. Potwierdzeniem legitymacji procesowej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do dochodzenia roszczeń przewidzianych ustawą w zakresie, który odpowiada chronionemu przez nią repertuariowi i polom eksploatacji

jest art. 105 ust. 1 pr. Przepis ten w powiązaniu z art. 70 ust. 3 pr. autorskiego upoważnia organizację zbiorowego zarządzania do wystąpienia o zasądzenie wynagrodzenia lub opłaty dotyczącej określonego sposobu korzystania z praw autorskich na swoją rzecz, bez wyliczania osób, na rzecz których prawo materialne przewidziało uprawnienie do uzyskania tego świadczenia. Do organizacji należy natomiast redystrybucja uzyskanych świadczeń na rzecz twórców. Sąd Apelacyjny, powołując się na wskazane wyroki Sądu Najwyższego, przyjął, że do uwzględnienia powództwa organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi opartego na art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego wystarczające jest wykazanie, że zezwolenie, na podstawie którego działa, obejmuje kategorię podmiotów uprawnionych do wynagrodzenia. Organizacja nie musi wykazywać, że jest upoważniona do ochrony wszystkich podmiotów materialnie uprawnionych, a dodatkowe wynagrodzenie przysługuje współtwórcom nawet wtedy, gdy z ochrony własnej może korzystać producent utworu na zasadach określonych w art. 70 ust. 1 ustawy. Tytuł do dochodzenia tantiem audiowizualnych (wynagrodzenia dodatkowego) ma swoją podstawę wyłącznie w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. Wystarczy zatem, że organizacja zbiorowego zarządzania powoła się na bezwzględne prawo do wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego oraz swoją „właściwość” względem utworu, którego wynagrodzenie dotyczy. Ta „właściwość” w kontekście treści decyzji Ministra Kultury i Sztuki z 1 lutego 1995 r. zmienionej decyzjami z 23 października 1998 r. oraz z 28 lutego 2003 r. i postanowienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 3 września 2014 r. nie budzi wątpliwości.

Sąd Apelacyjny za niezasadne uznał zarzuty skarżącego co do braku legitymacji procesowej powoda w zakresie zagranicznych utworów audiowizualnych. W tym zakresie podzielił stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z 16 września 2009 r. I CSK 35/09, w którym odwołano się do wyrażonej w art. 5 pkt 4 pr. autorskiego zasady asymilacji, wynikającej również z wiążących Polskę umów międzynarodowych - art. 3 ust. 1 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS - Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143), art. 5 Aktu paryskiego konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych (Dz.U. z 1990 r. Nr 82, poz. 474) w związku z art. 9 porozumienia TRIPS, art. 2 ust. 2 Międzynarodowej konwencji o ochronie wykonawców, producentów fonogramów

oraz organizacji nadawczych (Dz.U. z 1997 r. Nr 125, poz. 800), jak też art. 12 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Ze względu na zasięg działania WTO porozumienie TRIPS ma charakter powszechny. Zasada asymilacji - zrównująca ochronę twórców zagranicznych i krajowych - wobec wyrażenia jej w umowach o praktycznie powszechnym zasięgu podmiotowym wiążących również Polskę, przesądza o konieczności objęcia również utworów niespełniających warunków określonych w art. 5 pkt 1-3 pr. autorskiego, ochroną wynikającą z tej ustawy, w tym także rozwiązaniami opartymi na konstrukcji zbiorowego zarządzania.

Organizacja zbiorowego zarządzania dochodząca roszczeń informacyjnych przewidzianych w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego może domagać się informacji niezbędnych do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy doszło do wkroczenia w sferę objętą jej zarządem, a jeżeli tak, to jakich utworów lub wykonan artystycznych to dotyczy i w jakim zakresie oraz czy podmiot korzystający z nich w formach, z którymi prawo wiąże obowiązek zapłaty wynagrodzenia lub opłat, wywiązał się z tego obowiązku oraz w jakiej ewentualnie wysokości roszczenia o te świadczenia pozostają niezaspokojone. Obowiązek informacyjny dotyczy takich danych doniosłych dla określenia wysokości roszczeń o zasądzenie wynagrodzenia lub opłat, które podmiot prowadzący działalność gospodarczą w sposób racjonalny ekonomicznie i uczciwy w stosunku do kontrahentów i uczestników rynku powinien na jej temat zgromadzić. Uwzględnienie roszczenia informacyjnego zgłoszonego przez organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego nie wymaga wykazania przez nią, że pozwany rzeczywiście dysponuje konkretną informacją, wystarczy bowiem, iż żądana informacja ma taki charakter i pozwany powinien nią dysponować. Informacje, do udzielenia których Sąd Okręgowy zobowiązał pozwanego, należą do takich, które powinien zgromadzić przedsiębiorca prowadzący działalność o takiej skali i profilu, jak pozwany. Bez znaczenia jest powoływana przez skarżącego okoliczność udostępnienia repertuaru kina w Internecie, bowiem repertuaru kina nie można uznać za zawierającego dane doniosłe dla określenia wysokości roszczeń o zasądzenie wynagrodzenia lub opłat. Informacji udzielonych w oparciu o rozstrzygnięcie wydane na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego nie można zastąpić innymi danymi, które mogą posłużyć ewentualnie jedynie do ich weryfikacji. Odnosnie do rodzaju informacji, o udzielenie

których może zabiegać organizacja zbiorowego zarządzania, to art. 105 ust. 2 pr. autorskiego stanowi, iż mają to być informacje niezbędne do określenia wysokości wynagrodzeń i opłat, o zapłatę których organizacja może wystąpić. Wykonanie orzeczenia nakazującego pozwanemu wypełnienie obowiązku informacyjnego wobec organizacji zbiorowego zarządzania ma służyć osiągnięciu celu roszczenia przewidzianego przez art. 105 ust. 2 pr. autorskiego, a zatem określeniu wynagrodzenia lub opłaty, której organizacja może od tej osoby zażądać. Informacje, do których udzielenia zobowiązano stronę pozwaną w zaskarżonym wyroku, są konieczne dla określenia wysokości wynagrodzeń, których zapłaty zamierza dochodzić powód.

Sąd Apelacyjny za chybiony uznał też zarzut naruszenia art. 118 k.c. Roszczenie informacyjne, o którym mowa w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego, przedawnia się w terminie dziesięcioletnim, tak samo jak roszczenie o zapłatę wynagrodzenia i opłat, do obliczenia których służy. Za trafnie uznał stanowisko, zgodnie z którym roszczenie to nie jest związane z działalnością gospodarczą organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony w całości skargą kasacyjną wniesioną przez stronę pozwaną. W ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zarzucono w niej naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 70 ust. 2¹ oraz z art. 8, 17 i 18 ust. 1 i 3 pr. autorskiego poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że prawo do wynagrodzenia tantiemowego (dodatkowego) wynikające z przepisu art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego stanowi prawo bezwzględne (autorskie prawo majątkowe), podczas gdy stanowi ono ustawowe prawo względne (roszczenie) o rozszerzonej skuteczności, co ma zasadnicze znaczenie dla wykładni kluczowych dla rozstrzygnięcia sprawy przepisów w tym art. 70 ust. 2¹ pkt 4, art. 105 ust. 1 i 2, art. 107 pr. autorskiego, a także art. 1 i art. 5 ust. 1 Aktu paryskiego konwencji Berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych (dalej: „Konwencja berneńska”) i innych przepisów prawa międzynarodowego w kontekście legitymacji czynnej powoda;

- art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego oraz art. 1 ust. 1 i ust. 2 pkt 7 i 9 pr. autorskiego w zw. z art. 36 pkt 4 pr. autorskiego i art. 69 pr. autorskiego przez

błędną wykładnię tego przepisu polegającą na przyjęciu, że stanowi on podstawę prawną inkasowania wynagrodzenia „w odniesieniu do utworów słownych, muzycznych, słownomuzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym”, a w konsekwencji, że przewidziane ww. przepisem wynagrodzenie tantiemowe należy się z tytułu korzystania z utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym”, a nie z tytułu korzystania z utworów audiowizualnych jako całości (zasada integralności utworu audiowizualnego), podczas gdy przedmiotem ww. przepisu jest prawo do wynagrodzenia tantiemowego należnego z tytułu korzystania z utworu audiowizualnego jako całości na ściśle określonych ustawą polach eksploatacji, oderwanego od prawa współtwórcy do jakiegokolwiek utworu, co skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd drugiej instancji że powód jest organizacją uprawnioną oraz właściwą w rozumieniu art. 70 ust. 3 pr. autorskiego w zakresie poboru wynagrodzeń z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, a tym samym domagania się informacji w tym zakresie;

- art. 70 ust 2¹ pkt 4 i art. 69 pr. autorskiego przez błędną wykładnię i częściowo przez błędne ich zastosowanie wynikające z założenia, że zezwolenie na zbiorowe zarządzanie, którym legitymuje się powód, obejmuje kategorie współtwórców utworu audiowizualnego uprawnionych do wynagrodzenia dodatkowego oraz z akceptacji stosowania w sprawie postanowienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 3 września 2014 r. (dalej: „Postanowienie wyjaśniające”) zawierającego sprzeczną z powołanym wyżej przepisem wykładnię ostatecznej decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zawierającej zezwolenie powoda na zbiorowe zarządzanie sprowadzającą się to stwierdzenia, że zezwolenie to „(...) obejmuje swym zakresem także zarządzanie prawami do utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym, na polach eksploatacji wskazanych w lit. a)-m), niezależnie od tego czy podmiotom tych praw przysługuje status współtwórcy utworu audiowizualnego, co oznacza także prawo do inkasowania wynagrodzenia, o którym mowa w art. 70 ust. 3 ustawy. (...)”, podczas gdy prawo do wynagrodzenia tantiemowego z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego przysługuje wyłącznie współtwórcy utworu audiowizualnego w rozumieniu art. 69 pr. autorskiego, a nie jakimkolwiek twórcom utworów wkładowych, co skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd drugiej instancji, że powód jest organizacją

uprawnioną, a także właściwą w rozumieniu art. 70 ust. 3 pr. autorskiego w zakresie poboru wynagrodzeń z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, a tym samym domagania się informacji w tym zakresie;

- art 105 ust. 1 pr. autorskiego przez jego niewłaściwe zastosowanie (w części, w której domniemywa się uprawnienie do zarządzania i legitymacji procesowej tylko w odniesieniu do pól eksploatacji objętych, zbiorowym zarządzaniem, tj. określonych zezwoleniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego), wynikające z konstatacji Sądu drugiej instancji, że powód uzyskał zezwolenie na zbiorowe zarządzanie utworami słownymi, muzycznymi, słownomuzycznymi i choreograficznymi, także w utworze audiowizualnym i że w tych ramach mieści się uprawnienie do poboru wynagrodzenia dodatkowego, o którym mowa w art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, podczas gdy zezwolenie powoda nie obejmuje zarządzania utworem audiowizualnym (bezsporne), co skutkuje obaleniem domniemania z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego w zakresie przysługiwania powodowi uprawnienia zarządu w zakresie wymaganym art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego;

- art. 105 ust. 1 zd. 2 pr. autorskiego (w części, w której przepis ten zakazuje powoływania się na zawarte w nim domniemania uprawnienia i legitymacji procesowej) przez niewłaściwe zastosowanie ww. domniemań do powoda pomimo ustaleń Sądów pierwszej i drugiej instancji, że inna organizacja zbiorowego zarządzania – S. wystąpiła z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej w zakresie roszczenia informacyjnego z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego odnośnie do rozmiarów wykorzystania wszystkich utworów audiowizualnych w Kinie A. na polu wyświetlania i wielkości uzyskanych z tego tytułu wpływów w okresie od 1 kwietnia 2006 r. do 31 grudnia 2015, które to ustalenie winno prowadzić do stwierdzenia, że do tych samych utworów audiowizualnych roszczą sobie tytuł co najmniej dwie organizacje zbiorowego zarządzania, a zatem zachodzi ustawowa przeszkoda stosowania ww. domniemań, co skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd drugiej instancji, że powód jest organizacją uprawnioną w zakresie poboru wynagrodzeń z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, a tym samym domagania się informacji w tym zakresie;

- art. 105 ust. 1 pr. autorskiego samodzielnie oraz w związku z art. 107 pr. autorskiego przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu *contra legem*,

że stwierdzenie, iż do tego samego utworu rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi nie może powodować wyłączenia działania domniemania wynikającego z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego oraz że do wywołania tego skutku konieczne jest jeszcze stwierdzenie, iż organizacje te działają na tym samym polu eksploatacji, podczas gdy każda z opisanych okoliczności wywołuje samodzielnie skutki wskazane odpowiednio w art. 105 ust. 1 i art. 107 pr. autorskiego, a nadto Sądy poczyniły ustalenia faktyczne, o których mowa w zarzutach powyżej, z których wynika, że w przedmiotowym zakresie powód i S. działają na tym samym polu eksploatacji wyświetlania utworu w kinach, co skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd drugiej instancji, że powód jest organizacją uprawnioną oraz właściwą w rozumieniu art. 70 ust. 3 pr. autorskiego w zakresie poboru wynagrodzeń z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, a tym samym domagania się informacji w tym zakresie;

- art. 107 pr. autorskiego przez jego niezastosowanie, mimo ustaleń Sądów pierwszej i drugiej instancji, że inna organizacja zbiorowego zarządzania – S. wystąpiła wobec pozwanego z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej w zakresie roszczenia informacyjnego z art. 105 ust. 2 pr. autorskiego odnośnie do rozmiarów wykorzystania wszystkich utworów audiowizualnych w Kinie A. na polu wyświetlania i wielkości uzyskanych z tego tytułu wpływów w okresie od 1 kwietnia 2006 r. do dnia 31 grudnia 2015, tj. w okresie objętym pozwem w niniejszej sprawie, oraz że w okresie objętym żądaniem pozwu powód i S. zawarły 29 maja 2014 r. porozumienie dotyczące inkasa wynagrodzeń tantiemowych z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych w kinach, które to ustalenia oznaczają, że w sprawie na tym samym polu eksploatacji wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach działa więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania, co skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd, iż powód jest organizacją zbiorowego zarządzania, właściwą do poboru tantiem ustawowych z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, a tym samym uprawniony do żądania informacji i dokumentów w tym zakresie na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego, mimo że nie wykazał członkostwa współtwórców utworów audiowizualnych w Z. ani wskazania go przez Komisję Prawa Autorskiego jako właściwą organizację zbiorowego zarządzania, co skutkuje obaleniem domniemania z art. 105 ust. 1 pr.

autorskiego w zakresie przysługiwania powodowi uprawnienia zarządu w zakresie wymaganym art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego;

- art. 105 ust. 2 w zw. z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego oraz art. 4 ust. 1 ustawy z 30 czerwca 2005 r. (tekst jednolity 17.03.2016 r.) o kinematografii (definicja „filmu”) przez ich błędną wykładnię, częściowo błędne zastosowanie lub częściowo przez ich niezastosowanie przez zobowiązanie pozwanego do udzielenia informacji dotyczących nieskonkretyzowanych „filmów” (roszczenie blankietowe), a także zobowiązanie pozwanego do udzielenia informacji i przedstawienia dokumentów służących do określenia wynagrodzeń nieznanych ustawie, tj. przepisom art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego w tym:

- zobowiązania do udzielenia informacji dotyczących wszystkich „filmów” wyświetlanych przez pozwanego,

- zobowiązanie do udzielenia informacji o wysokości wpływów z organizacji pokazów filmowych i innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów,

- zobowiązanie do udostępnienia powodowi dokumentacji finansowo-księgowej zaświadczającej o wysokości uzyskanych wpływów z tytułu wyświetlania filmów, gdy wyświetlenie filmów, organizacja pokazów filmowych lub inne tytuły związane z wyświetlaniem filmów nie stanowią ustawowych pól tantiemowych w rozumieniu przepisu art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego (naruszenie zasady niezbędności oraz zasady *numerus clausus* pól tantiemowych), a przepis ten przyznaje współtwórcy utworu audiowizualnego prawo do tantiemy wyłącznie z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinie, a nadto w sytuacji, w której brak jest w sprawie jakichkolwiek ustaleń co do organizowania pokazów filmowych lub innych form eksploatacji utworów audiowizualnych na polu ich wyświetlenia niż wyświetlanie utworów audiowizualnych w kinie Atlantic;

- art. 5 pkt 1¹ w zw. z art. 70 ust. 2¹ pkt 4 i art. 105 pr. autorskiego przez zastosowanie tego przepisu pomimo niewykazania w procesie, że współtwórcy utworów zagranicznych byli obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej lub EFTA - stron Umowy o Europejskim Obrocie Gospodarczym, co skutkowało przyjęciem, że przepisy pr. autorskiego, w tym art. 70 ust. 2¹ i art. 105 mają zastosowanie do współtwórców twórców zagranicznych utworów audiowizualnych;

- art. 1 Konwencji berneńskiej oraz art. 31 ust. 1 i 2 Konwencji wiedeńskiej o Prawie Traktatów z 23 maja 1969 r. (dalej: „Konwencja wiedeńska”) przez ich niezastosowanie oraz art. 5 ust. 1 w zw. z art. 1 i 2 Konwencji berneńskiej przez błędną ich wykładnię polegającą na braku odniesienia się do treści tych przepisów i oparciu się jedynie na wypowiedziach judykatury, które również treści tych przepisów nie analizują i nie wyjaśniają, co skutkowało uznaniem, że zasadą asymilacji (traktowania narodowego) objęte jest dodatkowe wynagrodzenie z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, podczas gdy wykładnia art. 1 Konwencji berneńskiej, regulującego zakres przedmiotowy tej konwencji, przeprowadzona zgodnie z ogólnymi zasadami wykładni i zgodnie z art. 31 ust. 1 i 2 Konwencji wiedeńskiej, uwzględniająca naturę prawa do dodatkowego wynagrodzenia jako prawa względnego (nie stanowiącego autorskiego prawa majątkowego), winna prowadzić do wniosku, że zasada asymilacji przewidziana przepisami Konwencji berneńskiej nie dotyczy dodatkowego wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, a jedynie „prawa do dzieła”, a także do uznania, że domniemanie z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego w tym zakresie nie stosuje się do utworów zagranicznych;

- art. 3 ust. 1 w zw. z art. 9 ust. 1 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (załącznik nr 1 do porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu WTO, dalej” TRIPS) przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że zasadą asymilacji (traktowania narodowego) objęte jest dodatkowe wynagrodzenie (tantiema) z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego aktu prawa międzynarodowego, zgodna w szczególności z art. 31 ust. 1 i 2 Konwencji wiedeńskiej, uwzględniająca, naturę prawa do dodatkowego wynagrodzenia jako prawa względnego (nie stanowiącego autorskiego prawa majątkowego), winna prowadzić do wniosku, że zasada asymilacji przewidziana ww. przepisami nie dotyczy dodatkowego wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, a także do uznania, że domniemanie z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego w tym zakresie nie stosuje się do utworów zagranicznych;

- art. 12 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską przez jego nieprawidłowe zastosowanie jako jednej z podstaw stosowania zasady asymilacji w zakresie tantiem ustawowych z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, podczas gdy przepis

ten nie dotyczy zasady asymilacji, lecz w zakresie zastosowania Traktatu i bez uszczerbku dla postanowień szczególnych, które on przewiduje, zakazuje on wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, a nadto nie dotyczy on twórców zagranicznych pozaeuropejskich utworów audiowizualnych w tym produkcji USA.

W ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 2 pkt 2 k.p.c. zarzucono naruszenie przepisów postępowania:

- art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie zarzutów apelacji pozwanego naruszenia prawa materialnego sformułowanych w pkt II.-2 ppkt. 9), pkt II.-2, ppkt. 14) w części dot. art. 1 Konwencji berneńskiej oraz pkt II.-2 ppkt. 15 petitum apelacji polegających na:

a) naruszeniu przez Sąd pierwszej instancji art. 107 pr. autorskiego przez jego niezastosowanie mimo poczynienia przez ten Sąd ustaleń opisanych w pkt II - 6) powyżej, co skutkowało przyjęciem przez Sąd, iż powód jest organizacją zbiorowego zarządzania, właściwą do poboru tantiem ustawowych z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, a tym samym uprawniony do żądania informacji i dokumentów w tym zakresie na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego, mimo że nie wykazał członkostwa współtwórców utworów audiowizualnych w Z. ani wskazania go przez Komisję Prawa Autorskiego jako właściwą organizację zbiorowego zarządzania, co skutkowało uznaniem apelacji pozwanego za bezzasadną,

b) naruszeniu przez Sąd pierwszej instancji art. 1 Aktu paryskiego konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych w związku z art. 5 pkt 4, art. 70 ust. 2¹ i art. 105 ust. 2 pr. autorskiego przez ich błędną wykładnię i częściowo błędne zastosowanie, co skutkowało tym, że do uprawnień z art. 105 ust. 2 w zw. z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego w stosunku do zagranicznych, w tym pozaeuropejskich utworów audiowizualnych, zastosowano przepisy prawa międzynarodowego (zasadę asymilacji) regulujące wyłącznie autorskie prawa majątkowe (z zastrzeżeniem wyjątku określonego Konwencją - *droit de suite*), a tym samym nie mające zastosowania do praw o charakterze względnym, jakim jest prawo do wynagrodzenia ustawowego z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego i służące mu na zasadzie

pomocniczości roszczenie informacyjne z art. 105 ust. 2 pr. autorskiego, co skutkowało uznaniem apelacji pozwanego za bezzasadną,

c) naruszeniu przez Sąd pierwszej instancji art. 31 ust. 1 i ust. 2 Konwencji wiedeńskiej przez ich niezastosowanie, a w konsekwencji dokonanie błędnej rozszerzającej wykładni art. 1 i art. 5 ust. 1 Konwencji berneńskiej oraz art. 3 ust. 1 TRIPS, w szczególności nieuwzględniającej konieczności dokonywania wykładni zgodnej ze „zwykłym” (literalnym) znaczeniem pojęcia „prawa do dzieł”, co doprowadziło do przyjęcia, że zasadą asymilacji wynikającą z ww. przepisów Konwencji berneńskiej i TRIPS objęte jest nie tylko prawo autora do dzieła (utworu), lecz także prawo do dodatkowego wynagrodzenia (tantiemy) z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, co skutkowało uznaniem apelacji pozwanego za bezzasadną;

- art. 325 w zw. z art. 391 § 1 i art. 385 k.p.c. przez oddalenie apelacji pozwanego, pomimo że nie była ona bezzasadna w zakresie, w jakim tenor sentencji wyroku Sądu pierwszej instancji jest sformułowany w sposób uniemożliwiający precyzyjne określenie zakresu zasądzzonego tym wyrokiem obowiązku czynienia, tj. zakresu informacji, których pozwany miałby udzielić powodowi, bowiem użyte w pkt 1 b) sentencji zaskarżonego wyroku sformułowania „w szczególności” oraz „i innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów” oznacza, że katalog informacji, których pozwany winien udzielić powodowi zgodnie z tenorem zaskarżonego wyroku, jest katalogiem otwartym i jako taki pozostaje nieokreślony, a zatem nie stanowi rozstrzygnięcia sprawy nadającego się do wykonania, a w każdym razie określenia granic jego wykonania, co winno w myśl art. 386 § 1 k.p.c. skutkować zmianą wyroku Sądu pierwszej instancji i orzeczeniem przez Sąd drugiej instancji co do istoty sprawy, co najmniej z pominięciem wskazanych wyżej elementów tenoru sentencji wyroku, które naruszają art. 325 k.p.c.;

- art. 328 § 2 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego z 4 lipca 2019 r. oraz 327¹ k.p.c. w brzmieniu po ww. nowelizacji przez oparcie uzasadnienia zaskarżonego wyroku m.in. na logicznej sprzeczności polegającej na uznaniu z jednej strony za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia dowodów z wydruków strony www.[...], z wydruków ze strony www.[...]1, a także z wyświetlenia (oględzin) tych stron przed Sądem oraz ze zrzutów z ekranu z

odtworzenia strony www.[...]1 (zarzut apelacyjny z pkt. II-I-2)-2.2) zgłaszanych przez pozwanego m.in. na okoliczności wskazania utworów audiowizualnych wyświetlanych w kinie A. w okresie objętym powództwem, z drugiej zaś strony na wskazaniu w zaskarżonym wyroku możliwości obalenia przez pozwanego domniemania z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego przez wykazanie wyświetlania „poszczególnych filmów” (str. 25 uzasadnienia), z czego rzekomo pozwany nie skorzystał, która to sprzeczność uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу prowadzącego do uznania legitymacji czynnej powoda i uniemożliwiła pozwanemu obronę przez wykazanie podstaw zakazu powoływania się na ww. domniemanie, co legło u podstaw uznania apelacji pozwanego za bezzasadną.

Podnosząc te zarzuty w ramach obu podstaw kasacyjnych, strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, a w przypadku uznania podstawy naruszenia przepisów postępowania za nieuzasadnionych wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę zaskarżanego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości, nadto o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Powód wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W związku ze zmianą stanu prawnego w trakcie trwania postępowania sądowego należy poczynić uwagę, że dochodzone w sprawie przez powoda roszczenia informacyjne dotyczą okresu o 1 lutego 2007 r. do 31 marca 2016 r., do oceny których będą miały zastosowanie przepisy rozdziału 12 pr. autorskiego obowiązujące w dacie złożenia pozwu, mimo że zostały one uchylone z dniem 19 lipca 2018 r. na mocy art. 123 pkt 7 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz.U. z 2018 r., poz. 1293). Ustawa ta nie zawiera jednak żadnych przepisów intertemporalnych, z których wyraźnie wynikałoby, że należy ją stosować do zdarzeń prawnych zaistniałych przed

datą jej wejścia w życie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 2020 r., I CSK 573/18, niepubl.).

Przed dalszymi ocenami należy też odnieść się do zarzutu naruszenia art. 378 § 1 k.p.c., którego uwzględnienie mogłoby prowadzić do konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku. Zarzut ten należy uznać za nieuzasadniony. Z treści uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji wynika, że sformułowane w apelacji zarzuty – przytoczone w treści zarzutu skargi kasacyjnej naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. - zostały wzięte pod rozwagę i ocenione przez ten Sąd przy wydawaniu wyroku zaskarżonego skargą kasacyjną. Zarzutu naruszenia wyżej wskazanego przepisu nie może uzasadniać to, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd drugiej instancji nie odniósł się bardziej szczegółowo do tych zarzutów. Wada ta mogła uzasadniać co najwyżej zarzut naruszenia właściwego przepisu określającego wymagania, jakie powinno spełniać uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji, jeżeli brak podania szerszych motywów stanowiska Sądu drugiej instancji w uzasadnieniu wyroku tego Sądu uniemożliwiałby dokonanie kontroli kasacyjnej. W skardze kasacyjnej pozwany podniósł zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 4 lipca 2019 r. oraz art. 327¹ k.p.c. w brzmieniu po nowelizacji. Tak sformułowany zarzut był niezasadny albo nieskuteczny. Wyrok zaskarżony skargą kasacyjną zapadł 5 listopada 2019 r., kiedy jeszcze nie obowiązywał art. 327¹ k.p.c., który wszedł w życie dopiero z dniem 7 listopada 2019 r. na mocy art. 1 pkt 108 w zw. z art. 17 *in principio* ustawy z 4 lipca 2019 r o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469). Poza tym przepis ten dotyczy wymagań, jakie powinno spełniać uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji. Treść uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji została uregulowana w dodanym tą samą ustawą art. 387 § 2¹ k.p.c. (art. 1 pkt 136). Uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji, który zapadł w sprawie, powinno było spełniać wymagania art. 328 § 2 k.p.c., ale stosowanego odpowiednio w postępowaniu apelacyjnym poprzez art. 391 § 1 k.p.c. Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia prawa procesowego dotyczy naruszenia tylko art. 328 § 2 k.p.c., który bez powołania także art. 391 § 1 k.p.c. odnieść należy tylko do uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji. Tymczasem w skardze kasacyjnej kwestionuje się poprawność sporządzenia

uzasadnienia wyroku Sądu drugiej, a nie Sądu pierwszej instancji. Ten drugi wyrok nie jest przedmiotem bezpośredniej oceny Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym. Wadliwa konstrukcja tego zarzutu kasacyjnego czyni go bezskutecznym. Gdyby nawet przyjąć, że w chwili, gdy zaktualizował się obowiązek Sądu Apelacyjnego sporządzenia pisemnego uzasadnienia obowiązywały nowe regulacje prawne, które miały zastosowanie do sporządzenia pisemnego uzasadnienia, to zastosowanie miałby art. 387 § 2¹ k.p.c., którego naruszenia nie podniesiono jednak w skardze kasacyjnej.

Jednym z zasadniczych zagadnień podniesionych w skardze kasacyjnej jest określenie charakteru prawa do wynagrodzenia przewidzianego obecnie w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, a mianowicie czy ma ono charakter bezwzględny czy też – jak uważa skarżący – względny o rozszerzonej skuteczności. Przesądzenie o charakterze tego wynagrodzenia ma, według strony pozwanej, znaczenie dla wykładni i prawidłowego zastosowania kluczowych dla rozstrzygnięcia sprawy przepisów art. 70 ust. 2¹ pkt 4 (ten konkretnie przepis nie był w sprawie zastosowany), art. 105 ust. 1 i 2 oraz art. 107 pr. autorskiego, a także art. 1 i art. 5 Aktu paryskiego konwencji berneńskiej.

Artykuł 70 ust. 2¹ pr. autorskiego przewiduje, że współtwórcy utworu audiowizualnego oraz artyści wykonawcy są uprawnieni do: 1) wynagrodzenia proporcjonalnego do wpływów z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach; 2) stosownego wynagrodzenia z tytułu najmu egzemplarzy utworów audiowizualnych i ich publicznego odtwarzania; 3) stosownego wynagrodzenia z tytułu nadawania utworu w telewizji lub poprzez inne środki publicznego udostępniania utworów; 4) stosownego wynagrodzenia z tytułu reprodukcji utworu audiowizualnego na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego. W art. 70 ust. 3 pr. autorskiego ustawodawca przesądził, że zobowiązanym do zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2¹, jest korzystający z utworu audiowizualnego, przy czym wypłaca je za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. W wyroku Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2010 r., I CSK 33/10 (OSNC

2011, nr 7-8, poz. 89) wyjaśniono, że korzystającym z utworu audiowizualnego jest bezpośredni użytkownik wykorzystujący utwór na wskazanych w art. 70 pr. autorskiego polach eksploatacji.

W odniesieniu do wynagrodzenia, o którym mowa obecnie w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego (wcześniej przewidzianego w art. 70 ust. 2 pr. autorskiego), określanego też w orzecznictwie tantiemą audiowizualną (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 września 2014 r., I CSK 621/13), wskazuje się, że jest to wynagrodzenie dodatkowe, które należy odróżnić od wynagrodzenia zasadniczego i pierwotnego, należnego z mocy umowy z producentem za udział w utworzeniu utworu audiowizualnego lub za włączeniu do tego utworu dzieła wcześniej istniejącego. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 maja 2006 r., K 5/05 (OTK-A 2006, nr 5, poz. 59) wskazano, że wynagrodzenie uregulowane w art. 70 ust. 2 pr. autorskiego (obecnie w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego) to wynagrodzenie dodatkowe, inne niż wynagrodzenie należne z tytułu samego udziału w tworzeniu dzieła audiowizualnego albo za udzielenie zezwolenia na wykorzystanie dzieła uprzednio istniejącego. W wielu krajach brak uprawnienia twórców do analogicznego wynagrodzenia. Jest to w istocie wynagrodzenie za rozpowszechnianie utworu.

W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 25 listopada 2008 r., III CZP 57/08 (OSNC 2009, nr 5, poz. 64) wyjaśniono, że prawo autorskie przysługuje twórcy (art. 8). Autorskie prawo majątkowe, czyli wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17) jest zbywalne (art. 41 ust. 1 pr. autorskiego). Przeniesienie autorskich praw majątkowych może nastąpić na podstawie umowy o stworzenie lub o wykorzystanie utworu w dziele audiowizualnym, zawartej pomiędzy współtwórcą a producentem, z którą związane jest ustawowe domniemanie, że producent na jej podstawie nabył wyłączne prawa majątkowe do eksploatacji utworu w ramach utworu audiowizualnego jako całości. Umowa ta stanowi dla producenta jako nabywcy autorskich praw majątkowych, źródło wyłącznego prawa do korzystania i rozporządzania utworami w ramach utworu audiowizualnego oraz uzyskiwania wynagrodzenia z tego tytułu. Prawa te nie przysługują współtwórcom, gdyż przenieśli je na producenta, otrzymując za to wynagrodzenie wynikające ze stworzenia (wykorzystania) utworu. W stosunku

zewnątrznym, a więc wobec użytkowników utworu, całość praw majątkowych przysługuje i jest realizowana przez producenta, jako jedyne uprawnionego do udzielania licencji na korzystanie z utworów stworzonych lub wykorzystanych w dziele audiowizualnym, na wszystkich polach eksploatacji oraz uzyskiwania z tego tytułu opłat (wynagrodzenia). Takich uprawnień nie mają w stosunku do korzystających z utworu audiowizualnego współautorzy (artyści wykonawcy), gdyż przenieśli je odpłatnie na producenta. Z zasady prawo do wynagrodzenia za korzystanie z utworu jest związane z wyłącznym prawem autora korzystania z utworu i rozporządzania nim, a więc przysługuje w powiązaniu ze sferą zakazową (prawem bezwzględny). Szczególny stan rzeczy występuje wtedy, gdy prawo do wynagrodzenia odrywa się od sfery zakazowej i przysługuje twórcy, pomimo przeniesienia przez niego jego praw autorskich na nabywcę. Tak właśnie, wynagrodzenie przewidziane w art. 70 ust. 2 (obecnie ust. 2¹) pr. autorskiego, należy się wymienionym w nim osobom w oderwaniu od wyłącznego prawa do korzystania z utworu i rozporządzania nim. Jest to wynagrodzenie dodatkowe, niezależne od praw autorskich przysługujących producentowi (istniejące obok praw majątkowych producenta), a jego podstawą nie są „zasady ogólne”, lecz konkretny przepis ustawy - art. 70 ust. 2 pr. autorskiego (obecnie art. 70 ust. 2¹). Jest to wynagrodzenie dodatkowe – oderwane od autorskiego bezwzględnego prawa majątkowego do utworu - gdyż zostało przyznane niezależnie od wynagrodzenia, które przysługuje twórcy w związku prawem bezwzględnym wynikającym ze stworzenia utworu (art. 17 pr. autorskiego), a więc wyłącznym prawem do korzystania z utworu i rozporządzania nim; to wynagrodzenie twórca otrzymał za przeniesienie bezwzględnego prawa na nabywcę. Twórca, pomimo wyzbycia się praw majątkowych związanych ze stworzeniem utworu w wyniku umownego ich przeniesienia na producenta, uzyskuje - na podstawie ustawy (art. 70 ust. 2 pr. autorskiego) - uprawnienie do wynagrodzenia z tytułu eksploatacji utworu na polach przez nią określonych.

Podobnie scharakteryzowano prawo do wynagrodzenia w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego. W wyroku Sądu Najwyższego z 17 września 2014 r., I CSK 621/13 (niepubl.) uznano, że w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego ustanowiono we wskazanym zakresie podmiotowym i przedmiotowym bezwzględne prawo do wynagrodzenia (tantiemy audiowizualne). Przepis ten dotyczy wyłącznie płaszczyzny

prawa do wynagrodzenia i jedynie sytuacji, w której producent utworu audiowizualnego legalnie, na podstawie umowy, wykorzystał cudzy, korzystający z ochrony majątkowej, utwór w utworze audiowizualnym. Wynagrodzenie przewidziane w wymienionym przepisie należy się wskazanym w nim osobom w oderwaniu od wyłącznego prawa do korzystania z utworu i rozporządzania nim. Jest to wynagrodzenie dodatkowe, niezależne od praw autorskich przysługujących producentowi (istniejące obok praw majątkowych producenta), a jego podstawą nie są „zasady ogólne”, lecz konkretny przepis ustawy - art. 70 ust. 2² pr. autorskiego. Tytuł do dochodzenia tantiem audiowizualnych (wynagrodzenia dodatkowego) ma swoją podstawę wyłącznie w przepisie art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. W konsekwencji prawo do wynagrodzenia zastrzeżone na rzecz uprawnionych wymienionych w tym przepisie może być dochodzone bez potrzeby obalania domniemania z art. 70 ust. 1, z tym, że zgodnie z art. 70 ust. 3 pr. autorskiego prawo to realizowane może być jedynie przez właściwą organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Wystarczy zatem, że organizacja zbiorowego zarządzania powoła się na bezwzględne prawo do wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego oraz swoją „właściwość” względem utworu, którego wynagrodzenie dotyczy.

Również w uchwale Sądu Najwyższego z 15 marca 2018 r., III CZP 105/17 (OSNC 2019, nr 2, poz. 16) wskazano, że podstawa roszczeń współtwórców utworów audiowizualnych o wynagrodzenie za korzystanie z nich ustalona została w art. 70 pr. autorskiego. Twórca utworu audiowizualnego oraz twórcy drobniejszych utworów, które weszły w skład utworu audiowizualnego, uzyskują wynagrodzenie za ich stworzenie na podstawie umowy, w wykonaniu której powstały lub też umowy o wykorzystanie jako utworu audiowizualnego lub jego części utworów istniejących już wcześniej. Wynagrodzenie, o którym mowa w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, jest innym wynagrodzeniem niż należne z tytułu samego udziału w tworzeniu dzieła audiowizualnego albo z tytułu udzielenia zezwolenia na wykorzystanie dzieła powstałego uprzednio. Ma ono dla współtwórców utworu audiowizualnego charakter dodatkowy i dotyczy określonych sposobów wykorzystywania utworu na pewnych polach eksploatacji. Podstawę do zażądania tego dodatkowego wynagrodzenia i jego wypłacenia tworzy art. 70 ust. 2¹ pr. aut. jako przepis ustawy. Zobowiązany do

zapłaty wynagrodzenia, o jakim mowa w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, powinien być ten podmiot, który korzysta z utworu audiowizualnego w sposób przewidziany tym przepisem. Ustawodawca wprowadził jednak organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w relacje między korzystającym z utworu audiowizualnego na polach eksploatacji wymienionych w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego i współtwórcą utworu oraz przewidział obligatoryjne pośrednictwo organizacji w wypłacaniu współtwórcom utworów audiowizualnych wynagrodzeń należnych im na podstawie powołanego przepisu ze środków pochodzących od podmiotów wpłacających ryczałtowo obliczone wynagrodzenie za korzystanie z tych utworów. W przypadku ustanowienia obowiązku przymusowego pośredniczenia organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w wykonywaniu przez twórców ich praw wobec korzystających z utworów, organizacje te są nie tylko upoważnione, ale i ustawowo zobowiązane do wykonywania zarządu powierzonym im repertuarem, w tym obowiązkiem ściągania z rynku tantiem ustawowych, o jakich mowa w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, oraz ich podziału między uprawnionych.

Tożsame stanowisko z wyżej przedstawionym zostało zajęte w wyroku Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., I CSK 935/14 (niepubl.), w którym podkreślono, że przepis art. 70 pr. autorskiego dotyczy korzystania z utworu audiowizualnego jako całości, a nie korzystania z wkładu poszczególnych autorów. Wskazał, że w pierwotnym brzmieniu art. 70 ust. 3 pr. autorskiego obowiązek zapłaty uprawnionym podmiotom wynagrodzenia za korzystanie z utworu obciążał producenta, który dokonywał jej za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Niezależnie od obowiązku zapłaty na rzecz licencjodawcy, korzystający z utworu audiowizualnego jest nadto zobowiązany do zapłaty na rzecz współtwórcy utworu audiowizualnego oraz artystów wykonawców wynagrodzenia za rozpowszechnianie utworu w ramach wskazanych w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego pól eksploatacji. Jest to dla tych podmiotów wynagrodzenie dodatkowe, należne oprócz wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu samego uczestnictwa w powstaniu utworu audiowizualnego i niezależne od wspólnego prawa majątkowego. Stanowisko to zostało zaaprobowane także w wyroku Sądu Najwyższego z 11 marca 2020 r. I CSK 184/20 (niepubl.), w którym wskazano, że przepis art. 70 ust. 3 pr. autorskiego stanowi wystarczającą podstawę

legitymacji dla właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi do zarządzania prawami współtwórców utworu audiowizualnego oraz artystów wykonawców bez względu na to, jaki charakter ma wynagrodzenie przysługujące tym osobom. Wystarczy zatem, że organizacja zbiorowego zarządzania powoła się na bezwzględne prawo do wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego oraz swoją „właściwość” przez wykazanie, że zezwolenie, na podstawie którego działa, obejmuje kategorię podmiotów uprawnionych do wynagrodzenia.

Odnosnie do charakterystyki prawnej prawa do dodatkowego wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego w skardze kasacyjnej wyrażono pogląd, że nie jest to prawo o charakterze bezwzględnym, lecz prawo o charakterze względnym o rozszerzonej skuteczności. W wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego, w tym wyżej powołanych, pojawia się określenie, że prawo to ma charakter bezwzględny, bez jednak bliższego wyjaśnienia, jak tak scharakteryzowane prawo należy rozumieć. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 25 listopada 2008 r., III CZP 57/08 wskazano, a pogląd ten powtórzono w późniejszych orzeczeniach, że wynagrodzenie to przysługujące z mocy przepisu ustawy - oderwane od autorskiego bezwzględnego prawa majątkowego do utworu - ma charakter uprzywilejowany jako niepodlegające zrzeczeniu się, zbyciu ani egzekucji (18 ust. 3 pr. autorskiego). Na gruncie przepisów pr. autorskiego do praw podmiotowych bezwzględnych zalicza autorskie prawa majątkowe, o których mowa w art. 17 pr. autorskiego, tj. przysługujące wyłącznie twórcy prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w części orzeczeń przyjęto jednak odmiennie - także bez bliższego wyjaśnienia - że wynagrodzenie to ma postać prawa względnego przysługującego *ex lege* (por. wyroki Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2010 r., I CNP 4/10, z 11 maja 2006 r., I CSK 61/06, niepubl. oraz z 20 lipca 2020 r., V CSK 108/18, niepubl.). Niezależnie jednak od określenia charakteru prawa do wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, tj. czy jest to prawo o charakterze bezwzględnym czy względnym w orzecznictwie Sądu Najwyższego uznano, co podziela także Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną, że kwestia ta nie ma znaczenia dla wykładni i zastosowania wobec

organizacji zbiorowego zarządzania wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów (art. 70 ust. 2¹, art. 105 ust. 1 i 2 oraz art. 107 pr. autorskiego, a także art. 1 i art. 5 Aktu paryskiego konwencji berneńskiej), a w konsekwencji przyjęcia w sprawie istnienia po stronie powódki legitymacji do dochodzenia roszczeń informacyjnych na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego.

Wynagrodzenie przewidziane w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego jest zaliczane – o czym przesądził sam ustawodawca – do autorskich praw majątkowych. Artykuł 18 ust. 3 zd. pierwsze pr. autorskiego, zgodnie z którym prawo do wynagrodzenia, o którym mowa m.in. w art. 70 ust. 2¹, nie podlega zrzeczeniu się, zbyciu ani egzekucji, mieści się w rozdziale 3 pr. autorskiego zatytułowanym „Treść prawa autorskiego”, w Oddziale 2 zatytułowanym „Autorskie prawa majątkowe”. Różni się ono od majątkowych praw autorskich o charakterze bezwzględnym tym, że należy się w oderwaniu od wyłącznego (zakazowego) prawa do korzystania z utworu i rozporządzania nim, ma charakter dodatkowy, gdyż przysługuje niezależnie od właściwego wynagrodzenia autorskiego, na podstawie przepisu ustawowego. W przypadku rozporządzenia prawem autorskim o charakterze bezwzględnym jego nabywcy będzie przysługiwało przewidziane w art. 17 pr. autorskiego prawo do wynagrodzenia, które „podąża” za dziełem, natomiast ustawowe prawo do wynagrodzenia tantiemowego pozostaje przy twórcy utworu wkładowego bez względu na to komu przysługuje prawo do utworu audiowizualnego jako całości. Mimo tej specyfiki prawnej wynagrodzenia dodatkowego przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ (poprzednio w art. 70 ust. 2) pr. autorskiego w wyroku Sądu Najwyższego z 17 listopada 2016 r., I CSK 784/15 (OSNC-ZD 2018, nr 3, poz. 35) uznano, że dla rozstrzygnięcia o uprawnieniu strony powodowej (organizacji zbiorowego zarządzania) do dochodzenia dodatkowego wynagrodzenia na podstawie art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. autorskiego (obecnie art. 70 ust. 2¹ pkt 4), nie były niezbędne rozważania dotyczące przesądzenia prawnego charakteru tych roszczeń, a przede wszystkim ich relacji do autorskiego prawa majątkowego do utworu jako prawa o charakterze bezwzględnym. Nie przekonuje bowiem próba wykazania, że w art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. autorskiego wspomina się jedynie o osobnej kategorii „innego uprawnienia” powstającego *ex lege*, do którego nie miałyby zastosowania art. 70 ust. 3, art. 104

ust. 1 i art. 105 ust. 1 pr. autorskiego jako postanowienia zastrzeżone jedynie dla bezwzględnych praw autorskich.

Tożsame stanowisko zostało zajęte w wyroku Sądu Najwyższego z 11 marca 2020 r., I CSK 573/18, zgodnie z którym dla dochodzenia roszczenia informacyjnego przewidzianego w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego przez organizacją zarządzającą prawami autorskimi bez znaczenia jest charakter prawny roszczenia tantiemowego (czy jest postacią prawa autorskiego bezwzględnego czy roszczeniem względnym). Tytuł do dochodzenia tantiem audiowizualnych (wynagrodzenia dodatkowego) ma swoją podstawę wyłącznie w przepisie art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. W konsekwencji prawo do wynagrodzenia zastrzeżone na rzecz uprawnionych wymienionych w tym przepisie może być dochodzone bez potrzeby obalania domniemania z art. 70 ust. 1, z tym, że zgodnie z art. 70 ust. 3 pr. autorskiego prawo to realizowane może być jedynie przez właściwą organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Wystarczy zatem, że organizacja zbiorowego zarządzania powoła się na bezwzględne prawo do wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego oraz swoją „właściwość” względem utworu, którego wynagrodzenie dotyczy. Również w postanowieniu Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2020 r., I CSK 184/22 (niepubl.) uznano, że nie mają przesądzającego znaczenia dla rozstrzygnięcia rozważania dotyczące bezwzględnego czy też względnego charakteru roszczeń tantiemowych, które miałyby wykluczać te prawa z kręgu autorskiego prawa majątkowego.

Stanowisko wyrażone w powołanych orzeczeniach podziela także Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną. Nie znajduje uzasadnienia wyłączenie możliwości zastosowania art. 105 ust. 1 pr. autorskiego w odniesieniu do organizacji zbiorowego zarządzania dochodzącej wynagrodzenia tantiemowego z art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego z uwagi na względny bądź bezwzględny charakter tego prawa, skoro według kwalifikacji samego ustawodawcy prawo to jest zaliczane do autorskich praw majątkowych, a przepisy rozdziału 12 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych dotyczą organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. W myśl art. 104 ust. 1 tej ustawy, organizacjami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, są stowarzyszenia, których statutowym zadaniem jest zbiorowe zarządzanie i ochrona powierzonych im praw autorskich oraz wykonywanie uprawnień wynikających z

ustawy. Obejmuje to także dochodzenie wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. W każdym bowiem przypadku ustanowienia obowiązku przymusowego pośredniczenia organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w wykonywaniu przez twórców ich praw wobec korzystających z utworów, organizacje te są nie tylko upoważnione, ale i ustawowo zobowiązane do wykonywania zarządu powierzonym im repertuarem. Organizacja zbiorowego zarządzania prawami do utworów audiowizualnych ma zatem obowiązek ściągania z rynku tantiem ustawowych, o jakich mowa w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego oraz ich podziału między uprawnionych (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 15 marca 2018 r., III CZP 105/17). Bez znaczenia jest więc to, że prawo do tantiemy nie ma takich samych cech jak prawa wskazane w art. 17 pr. autorskiego. Przepisy zawarte w art. 70 ust. 2¹ oraz art. 18 ust. 3 pr. autorskiego przewidują odmienne uregulowania w odniesieniu do tantiemy audiowizualnej w stosunku do tych, które określone zostały w art. 17 pr. autorskiego, co nie wyłącza tak określonego prawa z ogólnej kategorii autorskich praw majątkowych, którą posługuje się ustawodawca w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Nie ma wystarczających więc podstaw do formułowania tezy, że art. 105 ust. 1 pr. autorskiego dotyczy wyłącznie bezwzględnych praw autorskich, jeśli uwzględni się całość regulacji ww. rozdziału 12 prawa autorskiego, w którym ulokowany jest art. 105.

Według art. 105 ust. 1 pr. autorskiego domniemywa się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz że ma legitymację procesową w tym zakresie. Na domniemanie to nie można się powołać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. W myśl ust. 2, w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000, nr 1, poz. 6) wskazano, że ponieważ zakresem zarządzania mogą być objęte tylko prawa do niektórych rodzajów utworów, jak też tylko niektóre sposoby eksploatacji, zezwolenie – wydawane przez Ministra

Kultury i Sztuki - winno wskazywać rodzaje utworów, do których prawa, na oznaczonych polach eksploatacji, są objęte zarządzaniem. Artykuł 105 ust. 1 pr. autorskiego ustanawia domniemanie, zgodnie z którym organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz ma legitymację procesową w tym zakresie. Podstawę tego domniemania stanowi objęcie przez daną organizację zbiorowym zarządzaniem określonych praw na oznaczonych polach eksploatacji, a okoliczność tę rozstrzyga treść zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki (obecnie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Domniemanie to, jak inne domniemania prawne, może być obalone przez wykazanie, że dana organizacja nie jest uprawniona do zarządzania konkretnym prawem. Na domniemanie to nie można powołać się, gdy do tego samego utworu rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. Rozstrzygnięcie to jest konsekwencją możliwości istnienia kilku organizacji zbiorowego zarządzania, działających w tym samym zakresie. Do uchylenia zastosowania rozpatrywanego domniemania nie wystarczy jednak samo wskazanie, że istnieje inna organizacja, działająca w tym samym zakresie. Podmiot kwestionujący legitymację danej organizacji w odniesieniu do określonych (konkretnych) praw musi nadto wykazać, że inna organizacja działająca w tym samym zakresie powołuje się wobec niego na swój tytuł do tych samych praw.

W wyroku Sądu Najwyższego z 17 września 2014 r., I CSK 621/13 (niepubl.) Sąd Najwyższy, odnosząc się do roszczenia informacyjnego przewidzianego w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego, wskazał, że służy ono wyłącznie organizacji zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi, zaś przepis ust. 1 art. 105 pr. autorskiego przyznaje je tej organizacji w zakresie jej działalności, co oznacza, że wyznacznikiem o decydującym znaczeniu dla przysługiwania wymienionego roszczenia jest treść zezwolenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi do określonych kategorii utworów wykorzystywanych na wymienionych w decyzji polach eksploatacji. Istotą domniemania z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego jest zwolnienie organizacji zbiorowego zarządzania od obowiązku wykazywania upoważnienia do reprezentacji w procesie o ochronę praw autorskich lub pokrewnych na polach eksploatacji, które objęte są zezwoleniem Ministra Kultury i Sztuki. Nie można się na nie powołać, gdy do tego

samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. Do uchylenia tego domniemania nie wystarczy jednak samo wskazanie, że istnieje inna organizacja działająca w tym samym zakresie. Kwestionujący legitymację danej organizacji w odniesieniu do konkretnych praw musi ponadto wykazać, że inna organizacja działająca w tym samym zakresie powołuje się wobec niego na swój tytuł do tych samych praw. Gdyby bowiem do obalenia domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego wystarczyło samo wskazanie działającej w tym samym zakresie innej organizacji, to w sytuacji, w której Ministerstwo Kultury i Sztuki zezwala na działanie wielu organizacji o pokrywającym się zakresie zarządzania, domniemanie to mogłoby utracić swoje praktyczne znaczenie.

Podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2017 r., I CSK 147/17 (niepubl.) podkreślono, że roszczenie informacyjne przewidziane w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego służy ułatwieniu dochodzenia roszczeń o wynagrodzenia i opłaty za korzystanie z utworów objętych ochroną prawa autorskiego. Z art. 70 ust. 2¹ *in principio* pr. autorskiego wynika, że współtwórcy utworów audiowizualnych mają prawo do określonego w tym przepisie wynagrodzenia. Stosownie do art. 70 ust. 3 pr. autorskiego wynagrodzenie to wypłacane jest za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania takimi prawami. Prawo organizacji zbiorowego zarządzania, będącej powodem, do pobierania tantiem powinno wynikać z decyzji wyznaczających zakres repertuaru w zarządzie powoda. Potwierdzeniem legitymacji procesowej organizacji zbiorowego zarządzania do dochodzenia roszczeń przewidzianych ustawą w zakresie, który odpowiada chronionemu przez nią repertuariowi i polom eksploatacji, jest art. 105 ust. 1 pr. autorskiego. Przepis ten w powiązaniu z art. 70 ust. 3 pr. autorskiego upoważnia organizację zbiorowego zarządzania do wystąpienia o zasądzenie wynagrodzenia lub opłaty dotyczącej określonego sposobu korzystania z praw autorskich na swoją rzecz, bez wyliczania osób, na rzecz których prawo materialne przewidywało uprawnienie do uzyskania tego świadczenia. Do organizacji należy natomiast redystrybucja uzyskanych świadczeń na rzecz twórców. Do uwzględnienia powództwa organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi opartego na art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego wystarczające jest wykazanie, że zezwolenie, na podstawie którego działa organizacja, obejmuje

kategorię podmiotów uprawnionych do wynagrodzenia. Organizacja nie musi wykazywać, że jest upoważniona do ochrony wszystkich podmiotów materialnie uprawnionych, a dodatkowe wynagrodzenie przysługuje współtwórcom nawet wtedy, gdy z ochrony własnej może również korzystać producent utworu na zasadach określonych w art. 70 ust. 1 ustawy. Jeśli organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi ma legitymację do dochodzenia roszczenia o wynagrodzenie i opłaty przewidziane prawem autorskim, to ma też legitymację do dochodzenia roszczenia informacyjnego, które służy rozeznaniu przez nią, czy przeciwko konkretnemu podmiotowi przysługują jej roszczenia o wymienione wyżej świadczenia i w jakich granicach. Na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego z roszczeniami informacyjnymi może zresztą wystąpić tylko organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Również w wyroku Sądu Najwyższego z 11 marca 2020 r., I CSK 573/18 wskazano, że roszczenie informacyjne przewidziane w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego (aktualnie art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi - Dz. U. z 2018 r., poz. 1293) stanowi uprawnienie pomocnicze, które służy realizacji uprawnienia zasadniczego i ma gwarantować efektywną ochronę praw ustawowo zagwarantowanych, a organizacja zbiorowego zarządzania realizująca uprawnienie współtwórców do wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ (poprzednio ust. 2) nie musi wykazywać praw do konkretnych utworów. Powód może korzystać z uzyskanych informacji tylko w związku z dochodzeniem roszczeń i ma obowiązek zachowania ich w poufności oraz odpowiedniego przechowywania, a za naruszenie tego obowiązku ponosi odpowiedzialność na ogólnych zasadach. Biorąc pod uwagę wynikające z art. 105 ust. 2 pr. autorskiego wymagania do powinnośc organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi dochodzącej występującej z roszczeniem informacyjnym należy wykazanie swego statusu prawnego oraz zakresu przedmiotowego zarządzania uprawniającego do dochodzenia wynagrodzenia z tytułu korzystania przez określony podmiot z utworu audiowizualnego. Tytuł do dochodzenia tego wynagrodzenia ma swoją podstawę wyłącznie w przepisie art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. Przepis ten stanowi wystarczającą podstawę legitymacji dla właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi do zarządzania prawami

współtwórców utworu audiowizualnego oraz artystów wykonawców bez względu na to, jaki charakter ma wynagrodzenie przysługujące tym osobom.

Także w postanowieniu Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2020 r., I CSK 184/20 wskazano, że legitymację organizacji zbiorowego zarządzania do wniesienia powództwa informacyjnego na podstawie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego należy określić z zastosowaniem domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego, a dopiero gdy inna tego organizacja zbiorowego zarządzania rości sobie tytuł do tego samego utworu, tj. powołuje się wobec korzystającego na swój tytuł do tych samych praw domniemanie to przestaje wiązać. Na etapie procesu informacyjnego do powinności organizacji zbiorowego zarządzania należy wykazanie swego statusu prawnego oraz zakresu przedmiotowego zarządzenia uprawniającego do dochodzenia wynagrodzenia z tytułu korzystania przez określony podmiot z utworu audiowizualnego.

Z powołanych orzeczeń Sądu Najwyższego wynika, co przyjmuje także Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną, że art. 105 ust. 1 autorskiego ma zastosowanie do organizacji zbiorowego zarządzania dochodzącej wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ w zw. z ust. 3 pr. autorskiego, bowiem z treści art. 105 ust. 1 pr. autorskiego – jak to już wcześniej wskazano – nie można wyprowadzić ograniczenia jego zastosowania jedynie do autorskich praw majątkowych o charakterze bezwzględnym, o ile założyć – za skarżącym – że wynagrodzenie to ma charakter prawa względnego, ale o rozszerzonej skuteczności. W konsekwencji do tej organizacji będzie miał również zastosowanie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego przewidujący roszczenie informacyjne, a obejmujące informacje niezbędne do ustalenia wysokości wynagrodzenia, o którym mowa w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego. W procesie organizacja zbiorowego zarządzania zobowiązana jest do wykazania swojego statusu jako organizacji zbiorowego zarządzania, udzielonego jej zezwolenia obejmującego zarządzanie prawami autorskimi z związku z określonym sposobem wykorzystywania utworów na wskazanych polach ich eksploatacji. O powyższych przesłankach rozstrzyga treść zezwolenia wydanego przez odpowiedniego Ministra. W konsekwencji w sporze sądowym organizacja zbiorowego zarządzania powinna przedłożyć decyzję Ministra i wskazać na pozostawanie w jej zakresie konkretnych pól eksploatacji, których

dotyczy proces, co znosi z niej ciężar dowodu w zakresie jej legitymacji procesowej, tj. obowiązek wykazywania posiadania przez tę organizację uprawnienia do wykonywania zarządu prawami autorskimi w stosunku do konkretnych utworów. Domniemaniem tym objęty jest bowiem cały repertuar organizacji zbiorowego zarządzania. Bez znaczenia dla legitymacji do dochodzenia roszczenia informacyjnego jest istnienie na danym polu eksploatacji więcej niż jednej organizacji zbiorowego zarządzania dysponującym zezwoleniem na zbiorowe zarządzanie w tym samym zakresie. Dodać należy, iż art. 105 ust. 2 pr. autorskiego przyznaje roszczenie informacyjne organizacji zbiorowego zarządzania „w zakresie swojej działalności”. Obalenie przewidzianego w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego domniemania następuje wówczas, gdy do tych samych praw do utworów rości sobie uprawnienie do zarządu więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi na danym polu eksploatacji. Wówczas aktualizuje się potrzeba wskazania organizacji właściwej w sposób przewidziany w art. 107 pr. autorskiego.

Z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych – którymi na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy był związany w postępowaniu kasacyjnym – wynika, że strona powodowa legitymowała się zezwoleniem Ministra Kultury i Sztuki na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi m.in. w zakresie utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych, choreograficznych, pantomimicznych oraz słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym. Tak określony zakres zbiorowego zarządzania prawami autorskimi obejmował prawo do dochodzenia wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, co aktualizowało zastosowanie wobec powódki domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego i uprawniało ją tym samym do dochodzenia roszczenia informacyjnego przewidzianego w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego. Oceniając ten aspekt sprawy, Sądy obu instancji trafnie powołały się na decyzje administracyjne oraz na postanowienie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 3 września 2014 r. wydanego na podstawie art. 113 § 2 k.p.a., z którego treści wynikało, że powód dysponuje zezwoleniem (objęte jest to zakresem jej działalności) do pobierania tantiem audiowizualnych, o których mowa w art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego. W tym kontekście oraz zważywszy na charakterystykę prawną tego wynagrodzenia (o charakterze dodatkowym, przysługującego na

podstawie odrębnego wyżej powołanego przepisu ustawy, oderwanego od wyłącznego prawa majątkowego i przysługującego podmiotom określonym w tym przepisie) nie ma znaczenia dla oceny istnienia po stronie powoda legitymacji czynnej powołany w skardze kasacyjnej argument, że tantiema audiowizualna przysługuje współtwórcom utworu audiowizualnego za korzystanie z utworu audiowizualnego na wskazanych w ustawie polach eksploatacji w całości, a nie z tytułu korzystania z utworów wkładowych w utworze audiowizualnym. Organizacji zbiorowego zarządzania mogło być bowiem powierzone zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi obejmujące swoim zakresie prawo do dochodzenia wynagrodzenia przysługującego na podstawie art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. Jednocześnie w sprawie nie zostały ustalone przesłanki warunkujące uchylenie zastosowania domniemania z art. 105 ust. 1 pr. autorskiego, co aktualizowałoby konieczność zastosowania art. 107 pr. autorskiego, w szczególności nie ustalono, aby na tym samym polu eksploatacji działała także inna organizacja zbiorowego zarządzania. Dla wyłączenia zastosowania domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego nie wystarczy jedynie to, że inna organizacja zbiorowego zarządzania rości sobie prawa do tego samego utworu lub artystycznego, jeżeli nie dotyczy to tego samego pola eksploatacji utworu.

W skardze kasacyjnej kwestionuje się również stanowisko Sądu drugiej instancji, który przyjął, że powódka posiada legitymację czynną do dochodzenia roszczenia informacyjnego w zakresie niezbędnym do określenia wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego przysługującego zagranicznym twórcom. W powołanych już wcześniej orzeczeniach Sądu Najwyższego, tj. wyroku z 11 marca 2020 r., I CSK 573/18 i postanowieniu z 1 grudnia 2020 r., I CSK 184/20, opowiedziano się za poglądem wyrażonym wcześniej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym przepisy pr. autorskiego stosuje się do zagranicznych twórców i artystów wykonawców, w tym unormowanie zawarte w art. 70 ust. 2¹ (dawniej ust. 2) pr. autorskiego, które ma zastosowanie także do zagranicznych twórców - współautorów utworu audiowizualnego, co wynika z zasady asymilacji przyjętej w art. 5 pkt 1¹ i 4 pr. autorskiego i przepisach konwencji międzynarodowych wiążących Polskę (zob. art. 3 ust. 1 porozumienia TRIPS, art. 5 Aktu paryskiego konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych w

zw. z art. 9 porozumienia TRIPS, art. 2 ust. 2 międzynarodowej konwencji o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, Dz. U. z 1997 r. Nr 125, poz. 800, a także art. 12 TWE). Zakresem działania tej zasady, chroniącej jednakowo twórców utworów polskich oraz zagranicznych niezależnie od zasady wzajemności, zostały objęte unormowania, przyznające współtwórcom utworu audiowizualnego i artystom wykonawcom wynagrodzenie przewidziane w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego, zastrzegające obowiązkowe pośrednictwo właściwej organizacji zbiorowego zarządzania przy dochodzeniu tych należności (art. 70 ust. 3) oraz ustanawiające na rzecz tej organizacji domniemanie określone w art. 105 ust. 1 tej ustawy. Wcześniej stanowisko to zostało także zajęte m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2009 r., I CSK 35/09 (OSNC 2010, nr 3, poz. 47), z 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12 (niepubl.) i z 20 grudnia 2017 r., I CSK 149/17 (niepubl.). Wbrew zarzutom zawartym w skardze kasacyjnej, trafności wyżej przedstawionego stanowiska nie podważa nawet założenie, że tantiema audiowizualna to prawo o charakterze względnym. Także wówczas bowiem miałyby do niej zastosowanie zasada asymilacji wyrażona w art. 5 Konwencji berneńskiej. Zakres przedmiotowy tej konwencji został określony w art. 1, zgodnie z którym jej celem jest ochrona praw autorów do ich dzieł literackich i artystycznych. Według art. 2 Konwencji berneńskiej, pojęcie „dzieła literackie i artystyczne” obejmuje m. in. utwory audiowizualne. Natomiast zgodnie z art. 5 konwencji – wyrażającym zasadę asymilacji - w odniesieniu do dzieł, co do których autorom przysługuje ochrona na podstawie Konwencji berneńskiej, autorzy w państwach innych niż państwo pochodzenia dzieła korzystają z praw, jakie odpowiednie ustawy przyznają (aktualnie lub w przyszłości) swoim obywatelom. Natomiast w preambule do Aktu paryskiego konwencji berneńskiej wskazano, że państwa-strony dążą przez zawarcie tej umowy do ochrony praw autorów do ich dzieł. Przepis ten, określający cel konwencji, ma znaczenie dla wykładni jej przepisów. Zgodnie bowiem z art. 31 Konwencji wiedeńskiej, który dotyczy wykładni umów międzynarodowych, co do zasady nakazuje przyjmować zwykłe znaczenie słów użytych w umowie międzynarodowej, jednakże z uwzględnieniem kontekstu, a także przedmiotu i celu umowy.

W piśmiennictwie zasadnie wskazuje się, że wyrażona w Konwencji berneńskiej zasada asymilacji ma charakter dynamiczny, co oznacza, że odnosi

się nie tylko do praw eksploatacyjnych i poziomu ochrony istniejących w chwili wejścia w życie tej Konwencji (chwili przystąpienia do niej konkretnego państwa), lecz także nowych praw, przyznawanych twórcom w przyszłości w konkretnych krajach. Z tej perspektywy bez znaczenia jest też to, że w chwili, gdy Polska stawała się stroną Konwencji berneńskiej obowiązujące w Polsce ówczesne prawo autorskie nie przewidywało wynagrodzenia tantiemowego. Konwencja ta obejmuje uprawnienia służące autorom bez względu na to, w jakim akcie prawnym znajdują się przepisy przyznające autorom konkretne uprawnienia. W piśmiennictwie wyrażono też stanowisko, że zasada asymilacji to fundament konwencji międzynarodowych z zakresu prawa własności intelektualnej. Wynikający z niej nakaz traktowania narodowego dotyczy nie tylko praw materialnoprawnych, lecz również środków ich realizacji i ochrony. Ograniczenie zasięgu działania Konwencji berneńskiej do klasycznych uprawnień wyłącznych twórcy byłoby sprzeczne z trendem rozwojowym prawa autorskiego. W związku z postępem technicznym punkt ciężkości autorskich uprawnień majątkowych przesuwają się od tradycyjnego prawa wyłącznego rozporządzania dziełem w kierunku prawa do wynagrodzenia. Wykładnia ograniczająca zakres przedmiotowy Konwencji berneńskiej do klasycznych autorskich praw majątkowych byłaby więc sprzeczna z trendem rozwojowym prawa autorskiego. Sam względny charakter prawa autorskiego, wyrażający się przez brak możliwości decydowania o eksploatacji utworu, nie pozbawia uprawnień związanych z tą eksploatacją charakteru uprawnień autorskich. Z przedstawionych wcześniej argumentów wynika bowiem, że prawo do wynagrodzenia tantiemowego ma charakter autorskiego prawa majątkowego według kwalifikacji ustawodawcy. Jego źródłem jest eksploatacja dzieła w konkretny sposób, zatem dotyczy korzystania z prawa autora do dzieła. Autorowi przysługuje roszczenie o wynagrodzenie, a zatem prawo to trzeba uznać za postać autorskiego prawa majątkowego. Dodatkowy charakter tego wynagrodzenia ani jego wyłączenie ustawowe, a nie umowne, umocowanie nie mają znaczenia dla uznania je za autorskie prawo majątkowe, które nie musi mieć jednolitej postaci. Mieści się więc ono w zakresie przedmiotowym Konwencji berneńskiej, bowiem, zgodnie z jej art. 1 chroni ona prawa (wszystkie) autorów do ich dzieł. W konsekwencji, do uprawnienia do uzyskania tantiemy stosuje się zasadę asymilacji. Konwencja berneńska

obejmuje bowiem ogół praw autorskich, bez względu na to, czy są skuteczne *inter partes* (względne), czy *erga omnes* (bezwzględne) oraz bez względu na to, za jaką postać eksploatacji dzieła konkretne uprawnienie przysługuje. Celem Konwencji berneńskiej jest bowiem jak najpełniejsza i najsilniejsza ochrona praw autorów, a zatem, w razie wątpliwości, należy przyjmować, że konwencja znajdzie zastosowanie, o ile sprzyjałoby to intensyfikacji ochrony autorskiej. Treść przepisów tej Konwencji pozwala na przyjęcie, że jej zakres przedmiotowy wykracza poza klasycznie rozumiane prawa autorskie, skoro stosuje się ona do wszystkich „praw autora do dzieła”. Stanowisko to znajduje też potwierdzenie w celu tej konwencji, którym jest także zrównanie ochrony prawnej przyznawanej twórcom krajowym i zagranicznym. Odmienny kierunek wykładni miałby dyskryminacyjny charakter względem twórców zagranicznych. Nierzadkie są bowiem przypadki, gdy w różnym zakresie twórcy utworów wkładowych są krajowi oraz zagraniczni. Wyłączenie stosowania zasady asymilacji prowadziłoby do tego, że tylko twórcy krajowi otrzymywaliby tantiemy za eksploatację tego utworu. Odmienna wykładnia pozbawiałaby twórców zagranicznych możliwości dochodzenia wynagrodzenia tantiemowego także wówczas, gdyby uznać, że z perspektywy prawa materialnego takie wynagrodzenie im przysługuje. Wykładni tej nie wyklucza samodzielnie uregulowanie w tej konwencji *droit de suite*. Potrzeba samodzielnej regulacji tego względnego prawa autorskiego wynikała z tej przyczyny, że przewidziana w Konwencji berneńskiej regulacja ogranicza to prawo. Nie ma przy tym znaczenia argument o braku uprawnienia do tantiem twórców zagranicznych ze względu na niezwykłość tego prawa i brak wzajemności (już w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 25 listopada 2008 r., III CZP 57/08, OSNC 2009, nr 5, poz. 64 zauważono, że zakres ochrony przyznany w prawie polskim autorom utworów wkładowych jest szerszy niż wynikający z prawa unijnego), skoro wyłączenie zasady wzajemności to jeden z podstawowych skutków przystąpienia konkretnego państwa do Konwencji berneńskiej, którą przełamuje zasada asymilacji.

Uwzględniając wyżej przedstawioną wykładnię przepisów Konwencji berneńskiej za nieuzasadniony należy uznać argument skargi kasacyjnej, że z ograniczonego zakresu zastosowania przepisów Konwencji berneńskiej – tylko do praw twórcy do dzieła, a zatem klasycznego autorskiego prawa majątkowego –

należy konsekwentnie przyjąć także ograniczony zakres zastosowania zasady asymilacji wyrażonej w art. 3 ust. 1 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (załącznik nr 1 do porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO) sporządzonego w Marakeszu 15 kwietnia 1994 r. – Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143). Należy mieć też na względzie art. 9 ust. 1 tego aktu międzynarodowego – określającego stosunek do Konwencji berneńskiej – zgodnie z którym Członkowie zastosują się do artykułów 1-21 Konwencji berneńskiej (1971) oraz Załącznika do niej. Bezzasadnie podniesiono także zarzut naruszenia art. 12 TUE, który nie dotyczy zasady asymilacji, ale ma znaczenie dla dokonywania z jego uwzględnieniem wykładni przepisów prawa krajowego w kierunku wyłączającym ich skutek dyskryminujący.

Powyższe rozważania dotyczą działania zasady asymilacji do twórców zagranicznych z perspektywy prawa materialnego. Z perspektywy dochodzenia roszczenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego trafnie Sąd drugiej instancji uznał, że art. 105 ust. 1 pr. autorskiego ma zastosowanie w stosunku do organizacji zbiorowego zarządzania dochodzącej tego wynagrodzenia także na rzecz twórców zagranicznych. W konsekwencji w stosunku do tej organizacji będzie miał też zastosowanie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego w zakresie żądania informacji niezbędnych do dochodzenia tego roszczenia. W odniesieniu natomiast do twórców zagranicznych wprowadzony w przepisach pr. autorskiego obowiązek pośrednictwa organizacji zarządzania prawami autorskimi przy pobieraniu tego wynagrodzenia powodowałby, że indywidualni twórcy nie mogliby żądać zapłaty wynagrodzenia, a zatem nie byłoby żadnego podmiotu uprawnionego do dochodzenia tych roszczeń, czy wcześniej roszczenia informacyjnego jako roszczenia pomocniczego. Norma prawa materialnego przyznająca wynagrodzenie byłaby więc niewykonalna. Organizacja zbiorowego zarządzania musi więc mieć zapewnioną możliwość dochodzenia wynagrodzenia tantiemowego także na rzecz twórców zagranicznych. Taki kierunek interpretacji jest także prezentowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym domniemanie przewidziane w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego obejmuje cały repertuar, w tym utwory zagranicznych twórców oraz artystów (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 16 września 2009 r., I CSK 35/09, OSNC 2010, nr 3, poz. 47, z 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12, OSNC-

ZD 2014, nr D, poz. 62, z 20 grudnia 2017 r., I CSK 149/17 i z 11 marca 2020 r., I CSK 573/18). Inkasowanie przez polską organizację zarządzającą prawami autorskimi od repertuaru światowego nie oznacza *per se* stosowania zasady asymilacji, która ma zastosowanie tylko wówczas, gdy wynagrodzenia te rzeczywiście trafiają do twórców, którym się należą. W związku z tym należy przyjąć, że w odniesieniu do zarządzania prawami autorskimi twórców zagranicznych krajowa organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi może sprawować zarząd na podstawie porozumień zawartych z właściwą zagraniczną organizacją zarządzającą. Tylko wówczas istnieje mechanizm pozwalający na wypłatę środków uzyskanych przez polską organizację zarządzającą prawami autorskimi tytułem tantiem temu twórcy, któremu tantiemy się należą. Zakwestionowanie jednak przez pozwanego działania domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 pr. autorskiego do dochodzenia przez organizację zbiorowego zarządzania roszczenia informacyjnego przewidzianego w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego także na rzecz współtwórców utworów zagranicznych wymagałoby wskazania przez pozwanego konkretnych utworów – w rozpoznawanej sprawie filmów wyświetlanych w kinie pozwanego – w odniesieniu do których podnosi się zarzut braku uprawnienia organizacji zbiorowego zarządzania do dochodzenia roszczeń na rzecz twórców zagranicznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12), co w sprawie nie miało jednak miejsca. Z tej przyczyny bezzasadne są zarzuty skargi kasacyjnej naruszenia art. 5 pkt 1¹ w zw. z art. 70 ust. 2¹ i art. 105 pr. autorskiego przez ich zastosowanie pomimo niewykazania w procesie, że współtwórcy utworów zagranicznych byli obywatelami państw członków Unii Europejskiej lub EFTA.

Skarga kasacyjna nie jest także zasadna w zakresie, w jakim podniesiono w niej naruszenie art. 105 ust. 2 pr. autorskiego przez zobowiązanie strony pozwanej do ujawnienia danych, których zakres przekracza „niezbędność” informacji, jakich może domagać się strona powodowa, jak również w zakresie zarzutu naruszenia art. 325 w zw. z art. 391 § 1 i art. 395 k.p.c. W odniesieniu do roszczenia informacyjnego przewidzianego w art. 105 ust. 2 pr. autorskiego w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 17 września 2014 r., I CSK 621/13, z 11 marca 2020 r., I CSK 573/18) wskazano na jego pomocniczą rolę. Dopiero uzyskanie na tej podstawie informacji, które powód ma obowiązek zachować w poufności i może

wykorzystywać wyłącznie w związku z dalszym postępowaniem, może pozwolić powodowi na formułowanie dalej idących roszczeń, zwłaszcza o zapłatę wynagrodzenia tantiemowego. W art. 105 ust. 2 pr. autorskiego kładzie się nacisk na jego niezbędność do określenia wysokości dochodzonych wynagrodzeń i opłat, czyli potrzebę identyfikowaną celem, a nie na powinność wykazania zobowiązania pozwanego. Niezbędne informacje niezbędne to m.in. takie, które są konieczne dla ustalenia, czy doszło do wkroczenia w sferę objętą zarządem, a jeżeli tak, to jakie utwory lub wykonania artystyczne są wykorzystywane i w jakim zakresie, oraz czy są podstawy do wystąpienia do sądu, w tym przypadku z roszczeniem opartym na podstawie art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, do kontroli danych, które zostały wcześniej przekazane, czy też do dokonaniu podziału świadczeń między uprawnionych. Niezasadnie zarzucono, że w wyroku Sądu pierwszej instancji – przy akceptacji tego stanowiska przez Sąd drugiej instancji – posłużono się niewłaściwą formułą przez zobowiązanie pozwanego do udzielenia informacji dotyczących wszystkich filmów wyświetlanych przez pozwanego i brak skonkretyzowania filmów, których zobowiązanie to dotyczy. Treść tak sformułowanego w wyroku obowiązku pozwanego do udzielenia informacji jest konsekwencją roszczenia informacyjnego, w ramach którego uprawniona do tego organizacja zarządzająca zbiorowo prawami autorskimi dąży do uzyskania konkretnych informacji o utworach audiowizualnych – w tym przypadku filmów – wyświetlanych przez korzystającego (art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego). Przepis ten dotyczy bowiem utworów audiowizualnych – w tym więc także filmów - wyświetlanych w kinach. W każdym z punktów wyroku, w których Sąd pierwszej instancji zobowiązał pozwanego do udzielenia informacji, a dotyczących tytułu filmu, uzyskanych wpływów oraz udostępnienia dokumentacji wskazano, że dotyczy to „wyświetlanych filmów”, co ma oparcie w treści art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego. W wyroku posłużono się także bliżej niesprecyzowaną formułą „pokazów filmowych i innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów” - zawartą w nawiasie po określeniu obowiązku strony pozwanej udzielenia informacji dotyczących „wszelkich uzyskanych wpływów z tytułu wyświetlania filmów”. Tak sformułowany obowiązek ma uzasadnienie z uwagi na treść art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, gdyż zobowiązuje pozwanego do przekazania informacji nie tylko o wyświetlanych w kinie pozwanego filmach w ramach pojedynczych seansów,

ale również o filmach wyświetlanych w innej formule np. w ramach określonych cykli tematycznych, festiwalu itp. Sądy *meriti* nie musiały w sprawie ustalać, czy do wyświetleń filmów w tych innych formułach rzeczywiście dochodziło u pozwanego. Posłużenie się w wyroku pojęciem „innych tytułów związanych z wyświetlaniem filmów” kładzie nacisk na konieczność przekazania pełnych informacji niezbędnych do oceny charakteru prawnego utworów wyświetlanych przez pozwanego w celu prawidłowego określenia należnych opłat z tytułu wyświetleń samych filmów. Nie był także zasadny zarzut wadliwego posłużenia się w treści wyroku pojęciem „filmu”, co skarżący wiąże z treścią art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego, w którym mowa jest o wyświetlaniu utworu audiowizualnego. Przepisy pr. autorskiego posługują się pojęciem utworu audiowizualnego m.in. w art. 1 ust. 2 pkt 9. Również rozdział 6 pr. autorskiego dotyczy „utworów audiowizualnych”. Mimo że przepisy pr. autorskiego posługują się pojęciem utworu audiowizualnego, to nie zawierają definicji legalnej tego pojęcia. Co jednak istotne sam ustawodawca przesądził w art. 1 ust. 2 pkt 9 pr. autorskiego, że film zawiera się w kategorii utworu audiowizualnego, co oznacza, że jest to pojęcie węższe od pojęcia „utworu audiowizualnego”, co oznacza, że z tytułu wyświetlania filmów w kinie należy się wynagrodzenie przewidziane w art. 70 ust. 2¹ pr. autorskiego. Definicję filmu zawiera art. 4 ust. 1 ustawy z 30 czerwca 2005 r. o kinematografii (obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 130), która może mieć zastosowanie na gruncie przepisów pr. autorskiego jedynie pomocniczo. Treść wyroku, w którym posłużono się pojęciem filmu, nie wykracza więc poza zakres niezbędnych informacji do określenia zakresu wynagrodzenia należnego na podstawie art. 70 ust. 2¹ pkt 1 pr. autorskiego. Dodać należy, iż ewentualny spór dotyczący zakresu obowiązku określonego w wyroku sądu możliwy jest do rozstrzygnięcia w ramach instytucji wykładni wyroku przewidzianej w art. 352 k.p.c. Bezzasadnie więc pozwany zarzuca, że wyrok został sformułowany w sposób uniemożliwiający jego wykonanie.

Z tych względów skarga kasacyjna na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. podlegała oddaleniu jako bezzasadna. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99, 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. przy zastosowaniu przepisów § 15 ust. 1 i 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 4 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[SOP]

[a]